ESSEX 1969 - 1973

2. května 1969 jsem přiletěl do Londýna na obrovské letiště HEATHROW (v roce 2016 zde prošlo 75.7 miliónů cestujících za rok, což jej řadí na druhé místo ve světě co do počtu mezinárodní dopravy cestujících). Oproti ospalému letišti v Praze to byl šok.

Hned u pasové kontroly jsem vyzkoušel svou angličtinu jako tlumočník, neboť zde byla velice pěkná česká dívenka v bílých šatech a neuměla ani slovo anglicky. Letěla do USA, ale protože měla dost času, tak se chtěla podívat do Londýna. Samozřejmě, že ji pasový úředník nikam nepustil, tuším, že neměla ani vízum.

V hlavní hale jsem se postavil poblíž ampliónu a čekal, až se o mne přihlásí paní Jeevesová. A skutečně, po krátkém čase jsem v tlampačích zaslechl své jméno a vydal se směrem k informacím. Následovala jízda taxíkem z letiště, nikoliv po obchvatu města, ale přes večerní Londýn, směrem severovýchod do městské části jménem Chigwell. Ve dveřích mě uvítal pan Jeeves, který rukou naznačoval tahání za vítací zvon.

Ulice, kde bydleli Jeevesovi, 8 Oak Lodge Ave, Chigwell, Essex.

Ráno jsem byl brzy vzhůru a z prvního patra s úžasem pozoroval okrasný trávník u Jeevesů na jedné straně a pěkná auta na straně druhé. Byl jsem ubytován v pokojíku, který patřil Joyce,

zatímco ona byla na studiu Bristolu. První dny jsem trávil prohlídkou a focením okolí. Naprosto vše bylo jiné. S pěti librami, které jsem si přivážel, jsem se ale daleko neodvažoval.

Paní Jeevesová před svým domem.

Taky jsem se velice rychle naučil, že když mi paní Jeevesová chtěla přidat něco na talíř, tak to nebylo dobré být po česku zdvořilý a upejpat se. Nemělo totiž žádný smysl napoprvé odmítat a teprve na podruhé nebo na potřetí přijmout nabízené jídlo, jak se to dělalo u nás doma. Když jsem totiž řekl, že nechci, tak paní Jeevesová jídlo odnesla pryč.

Paní Jeevesová byla ženou v domácnosti, to znamená, že nechodila do práce. Její manžel pracoval jako pokladník pro městskou část Woodford. Universitní vzdělání neměl a do této poměrně vysoké funkce se vypracoval vlastní pílí a neustálým studiem.

Že se v Anglii jezdí vlevo, jsem už věděl, ale že se tam ukazuje i směr k tajným lokalitám, to tedy byla pro mne novinka. Ruská CIA to musí mít v Anglii docela fajn (hnědé značení bylo umístěno v roce 1992).

Velice rychle jsem se začal zajímat o práci. Když pan Jeeves slyšel, že jsem dělal v automobilce, tak jen zakroutil hlavou, přestože továrna Ford byla

kousek odtud, v Dagenhamu. Za pár dní mě zavezl na pohovor k manažerovi sportovního a rekreačního centra Grange Farm Sports and Camping Centrum, asi 2 km od domu Jeevesových. Začínalo letní období a toto sportovní a kempinkové centrum, které bylo doslova na předměstí Londýna, čekalo zvýšený provoz, takže jakákoliv pomoc byla vítána. Generální manažer sportovního areálu, důstojník britské armády v záloze, Mr. Harry Collett, mě přijal do práce jako brigádníka / studenta. Od Jeevesů do Grange Farm Centre (GFC), jak se běžně tomuto místu říkalo, to bylo kratší po stezce přes pole a louky, necelou hodinu chůze.

Grange Farm Centre, Chigwell

Pracovní doba byla od 8.00 – 17.00 hodin, s tím, že v 10.00 hodin byla 20 min. přestávka na čaj, od 13.00 do14.00 hodin přestávka na oběd a odpoledne od 15.00 hodin opět přestávka na čaj. Můj první úkol byl sběr odpadků pod vedením staršího pána, kterému mohlo být okolo 60 let. Jmenoval se Dick a vůbec jsem mu nerozuměl, jednak kvůli jeho cockney přízvuku (dialekt angličtiny, kterým tradičně hovořila pracující vrstva Londýna), ale co bylo horší, že většinou po areále chodil bez zubů a nasazoval si je pouze k obědu.

Vyfasoval jsem rukavice a takové dlouhé kleště, do kterých se uchopil odhozený předmět a šup s ním do pytle. Areál měl rozlohu několika hektarů a s přibývajícím létem zde bylo více a více návštěvníků, nejvíce však samozřejmě o víkendech, kdy probíhaly sportovní zápasy a přijížděli také lidé ze severovýchodní části Londýna. Byla tu fotbalová, ragbyová a kriketová hřiště, tenisové kurty s koupalištěm i golfové hřiště, a hlavně rozsáhlé piknikové a kempinkové trávníky. K tomu i moderní ubytovny pro mladé lidi, kam jezdili převážně studenti z Evropy, jídelna a obrovská hala s jukeboxem (hudební automat na přehrávání gramofonových disků). Hrálo a tančilo se zde každý večer.

Na jaře 1969, kdy The Beatles ještě byli spolu, neustále zněla jedna z jejich posledních písniček - *Get back Jo Jo - Vrať se zpátky Pepíku*. …….**zatím ale ne**!!!!!.

https://www.youtube.com/watch?v=p6gKe9Fr2ok

Téměř každý den jsem něco objevoval, např. tuto nesrozumitelnou nedělní hru-kriket. Jak je možné, že to hrají celé odpoledne až do večera, a oba týmy mají stejný bílý dres? Protože kriket je velice důležitá součást anglické kultury, tak se k němu vrátím později.

Kriket na hřišti v Grange Farm Centre.

Když jsem v pátek odpoledne dostal svou druhou výplatu (manuální pracující-*modré límečky*-měli týdenní výplaty v hotovosti každý pátek, zatímco úředníci-*bílé límečky*-jednou za měsíc na svůj účet), tak jsem si pořídil skutečné rifle (*blue jeans).* Paní Jeevesová ale nevěřícně kroutila hlavou, když jsem spěchal do koupelny a nové kalhoty drhnul kartáčem, co to jen šlo, „*in"* byly totiž vybledlé a použité džínsy (dnešní výrobci už zcela běžně nabízejí vyprané rifle i s dírami).

Protože se Joyce měla vrátit ze školy v Bristolu domů, tak bylo třeba, abych se já z 8 Oak Lodge Avenue odstěhoval jinam. Pan Jeeves mi nalezl výhodný podnájem v Loughtonu, sousední části Chigwellu, což bylo asi půl hodiny chůze od GFC. Po finanční stránce to ale byl šok. Můj týdenní plat byl £11 a z toho podnájem byl £5. Okamžitě jsem napsal tátovi a poprosil o zaslání mého starého stanu, což se také stalo. Hned jak mi balík se stanem přišel na adresu GFC, tak jsem se přestěhoval do kempu a mohl ušetřit £5 týdně (do roku 1971 se jedna libra dělila na 20 šilinků a každý šilink měl následně 12 pencí. Jedna pence byla tedy 1/240 staré hodnoty libry, každá pence však měla ještě dvě menší mince zvané halfpenny, což tedy byla 1/480 libry. 15. února 1971 přešel tento starý peněžní systém na desetinnou soustavu a jedna libra má 100 nových pencí).

Můj druhý domov-podnájem v přízemí, Loughton.

Jedna malá episoda týkající se mého podnájmu. Rodina, u které jsem bydlel, odjela na dovolenou a já jsem na noc otevíral okno. Stalo se, že kdosi se otevřeným oknem chtěl dostat do bytu (zřejmě věděl, že majitelé jsou pryč) a já jsem se vzbudil a posadil na posteli.

Vetřelec rychle vycouval zpátky. Když se domácí vrátili, a já jim to vypravoval, tak mi asi nerozuměli, protože je to nikterak nevzrušilo, moje angličtina byla tehdy přeci jenom dosti základní.

Stanování v GFC bylo absolutně fantastické-za léto jsem se několikrát přemisťoval na lepší a lepší místa, a vše zadarmo! Každou neděli jsem byl pozván k Jeevesům – zatímco paní Zena Jeevesová připravovala oběd, tak mě pan Arthur Jeeves procvičoval v angličtině. Paní Zena pocházela z Walesu a její zpěvný velšský přízvuk vždy zněl velice přátelsky a upřímně. Pan Arthur byl mužem autority a vždy se zajímal o mé pracovní historky. Měl jsem dojem, že s mým počínáním na GFC byl spokojen. Jednu neděli mi pan Jeeves navrhnul, abych se podíval do Československého klubu v Londýně a dal mi adresu.
V té době jsem začal o volných nedělích jezdit metrem z Chigwellu do Londýna, cesta tam a zpět stála asi jednu libru. Jednou v neděli jsem se tedy vydal do Československého klubu. Nejprve jsem byl dost zklamaný, neboť jsem ulici prošel, ale klub nikde. Znovu jsem se vrátil, a pomalu a pozorně četl všechny nápisy, až jsem na plotě jednoho běžného domu (žádná vlajka ani poutač) uviděl malou mosaznou cedulku s hledaným nápisem, klub byl v přízemí domu a naprosto plný lidí. Bylo léto 1969 a fronta u výčepu hodně dlouhá. Pražský přízvuk zněl ze všech stran. Seznámil jsem se s jedním klukem, jehož přízvuk mi připomněl vojnu ve Frýdku-Místku, byl z Ostravy a připadal mi naprosto ztracený, tak jsem ho pozval ke mně na GFC.

Do stejného Československého klubu jsem šel celkem ještě dvakrát; moje další návštěva byla o rok nebo dva později, když jsem tam pozval dva kluky z Austrálie, kteří stanovali na GFC, a jelikož měli rádi pivo, tak jsem je nalákal na plzeňské do klubu v Londýně. Nechtěli odejít! Moje poslední návštěva v klubu pak byla v roce 1997, kdy jsem kvůli svému návratu do ČSSR „*musel nastoupit*“ na pohovor v londýnské ambasádě. Chtěl jsem poznat taky nějaké přátelské Čechy a procvičit mateřský jazyk, a tak jsem šel na plzeňské do klubu. Sedl jsem si k prázdnému stolu, a netrvalo dlouho a přisedli si ke mně dvě staré dámy. Moje plány na konverzaci v češtině byly liché – obě hovořily mezi sebou pouze německy.

Nedlouho po mém výletu do Čs. klubu, si takhle navečer sedím u stanu a vařím cosi na vařiči, když se objeví ten kluk z Ostravy. V době invaze 68 byl studentem na VŠ a zapojil se, v rámci ostravského radia, do vysílání proti okupantům. Protože to viděl černě a bál se, tak utekl. V době našeho setkání byl psychicky na dně – neuměl řeč, nevěděl kam jít (bude to Kanada?), a co bude dělat. Byl na něj žalostný pohled.

Cesta za mým stanem vedoucí k rehabilitačnímu centru a stájím s koňmi.

Jak tak sedíme a pijeme čaj, tak na cestě za mým stanem, přijíždí řada mladých jezdců na koních, on je vidí a říká:“Jen se podívej, já jsem naprosto ztracený a nevím co si počít, zatímco oni si tady jezdí v sametových kabátcích a přilbách, a užívají si pěkného dne.“ Krátce na to odešel a už nikdy jsem ho nepotkal.
Oba dva jsme neměli tušení, že ti mladí lidé na koních, obléknutí ve slušivých jezdeckých stejnokrojích, měli všichni obrnu a nemohli chodit. Zatímco ten kluk z Ostravy byl mladý, zdravý, silný, inteligentní a bystrý, a celý svět měl před sebou. Jedno anglické pořekadlo tvrdí: “***Nikdy nesuď knihu podle jejího obalu“.***

Blížil se čas, kdy měla končit platnost mé výjezdní doložky a já jsem se musel rozhodnout jak dál. Zatelefonoval jsem do AZNP Vrchlabí a zeptal se ředitele, zdali mi prodlouží neplacené volno (což bylo naivní, ale jinak to nešlo), odpověď zněla: *„Ne!“*takže se dalo očekávat, že na naší ambasádě dopadnu stejně blbě, přesto jsem se tam vydal. Československé velvyslanectví sídlilo na Kensington Palace Gardens (což podle Google je jedna z nejbohatších ulic v Londýně). Věděl jsem, že vstupuji na komunistické území a měl jsem smíšené pocity. Moje obavy se potvrdily-byl jsem tam úplně sám, jenom úředníci a já. Jejich chování nebylo vůbec přátelské, byli chladní a arogantní. Co chcete? Prodloužit víza - bez šance!

Ani nevím, jak jsem se dostal ven, ale když jsem vypadnul a před domem na ulici stál usměvavý „*Bobby“* ve své přilbě, nebylo vůbec důležité, že není ozbrojen, spadl mi kámen ze srdce a já byl opět v pohodě a FREE!
Koncepce moderní policie má kořeny v před-viktoriánské Anglii, když britský ministr vnitra, Sir Robert Peel (1778-1850) dohlížel na vznik prvního policejního útvaru města Londýna v roce 1829. Jeho policejní hlídky měli černé kabátce a vysoké vlněné přilby se stříbrnými odznaky. Byli neozbrojeni a měli pouze krátký pendrek a píšťalu k přivolání pomoci, procházeli pravidelnou trasou a vytvářeli si důvěru místních občanů. V Londýně byli policisté často ztotožňováni s politikem, který je vytvořil, a získali si přezdívku „Peelers“ nebo častěji „Bobbies“, což byla oblíbená přezdívka pro Roberta. Dodnes jsou tito policisté neozbrojeni.

Z té nepříjemné návštěvy jsem velice rychle spěchal znova mezi svobodné lidi a přes zelenou oázu svobody - *Hyde Park* - mířil na roh Marble Arch k historické restauraci Lyon´s Corner House, o které byl článek v mé anglické učebnici. V restauraci, s atmosférou 30-tých let, jsem si objednal anglickou snídani (tak skvělá, že se i dnes podává po celý den), už z toho důvodu, že jiná jídla mi nic neříkala, a k tomu samozřejmě i čaj.

J. Lyons & Co. *– britský řetězec restaurací, zpracování potravin a hotelové konsorcium založené 1884. Dnes už je to jenom část historie.*

Bob byl student a začal pracovat na GFC asi o měsíc po mně, a stejně jako já, sbíral odpadky. Protože rozuměl Dickovi mnohem lépe, tak se od něho dozvěděl, že za mlada pracoval jako námořník u obchodního loďstva. Jako kluk jsem několikrát přečetl knihu Vzpoura na lodi Bounty no a teď, když jsem vlastně pracoval s opravdovým námořníkem, tak Dick ohromně stoupl v mých očích.

Srpnový státní svátek se blížil, a Bob přišel s myšlenkou výletu někam na venkov. Bob se svým ruksakem balí před mým stanem (můj třetí domov). Můj veliký ruksak vpravo byl určen pro armádu, šila ho v Technolenu moje máma, a co je zajímavé, stále ho mám ještě dnes doma (2018).

Takže naše ambasáda mi neprodloužila výjezdní doložku, což mi nevadilo, hlavně aby mi prodloužení pobytu schválili Angličané. Harry Collett mi napsal referenci pro ministerstvo vnitra (Home Office), můj šéf Dick mi dal den volna a já vyrazil metrem do Londýna. Myslím, že to bylo v High Holborn Street, kde v přízemí byla obrovská hala s dlouhými řadami lavic a mnoha okýnky, za kterými seděli úředníci. Když na mne přišla řada, tak jsem vsunul svůj pas, referenci od Harryho Colletta a požádal o prodloužení pobytu. Úředník se nic neptal a dal mi do pasu razítko s nápisem: *„Vízum se prodlužuje o 12 měsíců.“*
Stejná situace se opakovala za rok, a když jsem přišel třetím rokem, tak opět bez zbytečných dotazů přistálo v mém pase razítko, ale tentokrát s textem:“*Všechna omezení se ruší.“*

Rád bych se vrátil ještě k milé paní Jeevesové. Velšané jsou známi svým nádherným sborovým zpěvem. Určitě měla ráda **Treorchy Male Choir:**

https://www.youtube.com/watch?v=Www8Q659WO8

Jeden komentář na YouTube: *Mooli Parsnip:“Překrásné, jsem z Walesu a jsem na to hrdá“.*

Concorde

Na jaře 1969 probíhaly testy prvního nadzvukového dopravního letadla Concorde Prototyp 001. Letová dráha z londýnského letiště Heathrow vedla nad naším areálem, tak jsme čas od času slyšeli i sonický třesk, když letadlo překonávalo hranici zvuku U zemského povrchu je to 1225 km/hod, zatímco ve stratosféře je to 1060 km/hod.

Rekordy Concordu: Nejrychlejší let okolo světa, včetně mezi-přistání trval 31 hodin, 27 minut.

Nejrychlejší přelet civilního letadla z New Yorku do Londýna trval 2:52:59 hodin.

Několikrát jsem také z areálu GFC toto krásné letadlo i viděl. Můj přítel Brian Finch (budu o něm psát později) létal Concordem do New Yorku jako kurýr z Londýna. Přelet přes Atlantik trval pouze 3 - 3,5 hodiny, takže se mohl vrátit ten samý den zpět do Anglie.

Před osmnácti lety tragická havárie prakticky ukončila provoz tohoto nejrychlejšího dopravního letadla. Dne 25. července 2000 se Concordu Air France při startu na letišti Charlese de Gaulla v Paříži roztrhla pneumatika. Protrhl ji kovový díl, který odpadl z letounu DC-10, jenž startoval předtím. Následovalo poškození elektrického kabelu a nádrží s palivem. Došlo k explosi a všichni na palubě letadla zahynuli.

Výlet do Francie

Na podzim 1968 jsem chtěl vycestovat do zahraničí co nejdříve. V novinách Mladá Fronta byl sloupec „*Dopisovat si chtějí*“, s adresami (většinou děvčata), a na některé z nich jsem odepsal - do Švédska, Portugalska a Kanady. Po příjezdu do Anglie jsem pokračoval v psaní, ale už jenom s Evou Marií Eriksson ze Švédska.

Koncem léta 1969 jsem požádal o neplacené volno a odjel do Francie, abych se setkal s Evou. Vlakem do Paříže, a odtud do Marseille, kam jsem dorazil nočním vlakem ráno. Protože Eva tu ještě nebyla, zašel jsem do nejbližšího hotelu u nádraží, s tím, že na ni budu čekat. Hotel byl velice luxusní a nevím už proč, ale hned jsem si dal vyžehlit své zmačkané kalhoty.

Marseille – Saint-Charles *je hlavním vlakovým nádražím a současně i stanicí meziměstské autobusové dopravy. Budova je posazena na malém kopečku a propojena s centrem monumentálním schodištěm. Kdysi zde byla hlavní zastávka pro plavby do Afriky, Středního a Dalekého Východu. Ale to vše bylo před rozšířením letecké dopravy.*

Marseille je po Paříži druhým největším městem Francie a střediskem třetí největší metropolitní oblasti ve Francii po Paříži a Lyonu. Vzhledem ke své lokalitě se o ní říká, že je hlavní vstupní branou do Francie.

Za největší náboženské komunity se považují: Římsko-katolická (405,000), Muslimská (200,00), Armensko-apostolická (80,000) a Židovská (80,000; což je třetí největší Židovská městská komunita v Evropě), Protestantská (20,000), Východní- ortodoxní (10,000), Hinduistická (4,000) a Buddhistická (3,000).

Starý přístav v Marseille (Vieux-Port) před katedrálou Notre-dame de la Garde.

V zálivu Marseille jsou čtyři ostrovy, a na jednom z nich-If, byl vězněn hrdina románu Alexandra Dumase Hrabě Monte Christo.

Pevnost na ostrově If.

V roce 1792 se město stalo centrálním bodem Francouzské revoluce a bylo místem, kde vznikla i Francouzská národní hymna, la Marseillaise.

Eva přijela příští den ráno a byla téměř bez peněz. Říkala, že jede přímo z Německa, kde všechno utratila. Okamžitě jsem se odhlásil z drahého hotelu u nádraží, půjčil si malé auto a našli jsme starý pension v levné části města.

Zůstali jsme zde po celou dobu naší dovolené, autem jezdili po městě nebo k pláži.

Mezi dalšími hosty v našem penzionu byl také chlapík v uniformě se svou přítelkyní. Na rameni šedé uniformy měl nápis „LEGION…“ a znak, který připomínal lilii, usoudil jsem tedy, že se jedná o vojáka Francouzské cizinecké legie.

Naše ulice s penzionem byla tak úzká, že auta parkovala asi 100m odsud.

Francouzská cizinecká legie je jedinou jednotkou ve Francouzské armádě, kde mohou sloužit vojáci jiných národností. Většina legionářů stále ale pochází z Evropy, narůstá však počet příslušníků z Latinské Ameriky. Velením bývají pověřováni francouzští důstojníci, z nichž jen asi 10 % postupuje z řad vojáků. V 60-70letech (když jsme tam byli my) plnili legionářské pluky i další úkoly, jako jednotky rychlého nasazení všude tam, kde Francie měla své zájmy- nejen v bývalých afrických koloniích, ale i dalších zemích po celém světě.

Poté co legionář úspěšně odsloužil v cizinecké legii minimálně tři roky, může požádat o francouzské státní občanství. Musí sloužit pod svým skutečným jménem a musí sloužit se „ctí a věrností“. Podobně jako legionář, který byl zraněn v bitvě, může zažádat o francouzské občanství, v souladu se slavným heslem Cizinecké legie - „Francouzem se legionář stává nikoliv krví přijatou, ale krví obětovanou“.

Tento nápis na zdi mi připomněl Pražské jaro 1968. „Praha= komunistický ráj“.

Asi v polovině dovolené, když už mi docházeli peníze, tak jsem vrátil vypůjčené auto a užívali jsme si město jako chodci. Na pláž jsme se dostávali stopem a seznámili jsme se s německým klukem a holkou, kluk měl vodní lyže a já tak prvně lyžoval na vodě. Všechno pěkné musí jednou skončit. Odjel jsem zpátky do Anglie a asi za dva týdny mi přišly od Evy peníze, které si myslela, že mi dluží, to jsem nečekal, koupil jsem náruč květin a poslal Interflorou na její adresu.

Vzpomínku na Marseille a starý pension, mi bude vždy připomínat tango francouzského harmonikáře Paula Dottela.

https://www.youtube.com/watch?v=BfJ_88BiHw0

Zpět v Anglii

Po svém návratu s Francie, kdy se uklidnila letní sezóna na GFC, jsem opustil Dicka a začal pracovat pro údržbáře, který se jmenoval George. Byl docela fajn, často si prozpěvoval a byl neustále ve spěchu – řešil problémy s elektrikou, vodou, nábytkem, natíráním, s okny nebo dveřmi. Protože se mi to zdálo nevhodné oslovovat starší osobu křestním jménem (bylo mu asi 50 let) a jeho příjmení jsem neznal, tak jsem mu říkal sire (Sir). George se jen lehce usmíval, ale za pár dnů, poté co si to dostatečně vychutnal, mi řekl, abych mu neříkal sire, ale George. Ve své učebnici Angličtina pro samouky jsem se učil, že pán(e) – *Sir*-je uctivé oslovení beze jména, ale v běžné praxi mezi prostými lidmi se toto oslovení používá pouze v písemné formě, jako Vážený pane (*Dear Sir).* Georgovi šéfoval Eddy Richbell, který nosil, většinou v ruce, obrovský svazek klíčů snad od všech dveří v areálu. Eddyho jsem neměl moc rád, protože se mi zdálo, že je to vychytralej mazák. No a Eddy mi dal natěračskou práci-očistit střechu z azbestového materiálu a natřít červenou barvou. Když jsem udělal první střechu nad ubytovnou pro kuchařky (*podobná krytina jako na obrázku*), tak mě poslal čistit a natírat pod-střechu před halou. Práce to byla ošklivá, protože veškeré nečistoty z azbestového materiálu mi padaly do obličeje, jakož i kapky barvy.

Velká hala s jukeboxem (hrací automat), kde jsem natíral pod-střechu z lešení.

V té době jsem neviděl žádnou perspektivu, a už delší dobu zvažoval odchod do Kanady. Jednoho dne jsem se sebral a odejel do kanadského emigračního centra v Londýně, abych zjistil, jaké jsou možnosti. V salónku bylo velké množství propagačních tiskovin s úžasnými záběry přírody Národních parků. Před samotným pohovorem s emigračním úředníkem bylo

nutné absolvovat lékařskou prohlídkou, což proběhlo přímo v objektu budovy. Při pohovoru se mi nedařilo uspokojivě odpovídat na základní otázky:- (a) jaké je moje povolání; (b) co chci v Kanadě dělat; (c) jaké mám finanční úspory. Moje znalost angličtiny také nebyla nic moc. Výsledek se dal předpokládat – zamítá se!

Kanadský dům se nachází na Trafalgarském náměstí. Britský král George při jeho otevření řekl:"Kanada je velká země; jednak doslova, protože se prostírá „od moře k moři", a jednak i vzhledem ke svým úspěchům a ke své budoucnosti: je tedy správné a nezbytné, aby její přední oficiální zastupitelé sídlili v důstojném prostředí, jež odpovídá významu dominia, s dostatečným úřadem pro vykonávání stále rostoucích a důležitých povinností."

Když zamítnuto, tak zamítnuto, Anglie stále skýtala mnoho neprobádaných oblastí:-předně to byla angličtina, kterou bylo třeba se dobře naučit, a v té době už jsem chodil každý týden do školy, kde se mi opravdu líbilo. Jednalo se Loughton College of Further Education, kam mne přihlásila paní Jeevesová. Byla to střední průmyslová škola, kde probíhala nejen denní výuka, ale i odpolední a večerní kursy v mnoha předmětech, přednášel zde např. kytarista a zpěvák Mark Knopfler ze skupiny Dire Straits. Paní Jeevesová mě vzala k sekretářce, které vysvětlila, kdo jsem, a že mám maturitu. Byl jsem zařazen do letního kursu, kde kromě mě byl jenom jeden další kluk, jinak samé hezké holky z Evropy, které zde pracovaly jako au pair. Jedna studentka byla z Prahy a žila zde již delší dobu. Doporučila mi, abych šel do kina na film Dr. Živago. Úžasný film, nic takového jsem v Československu neviděl. Česká au pair, to měla trochu zamotaný. Pečovala o děti a zároveň byla milenkou chlapíka, který chodil za její paní. Za nějaký čas, když jsem ji přišel navštívit, tak mi řekla, abych ji už nechodil navštěvovat, protože se provdala a její manžel to pochopitelně neviděl rád.

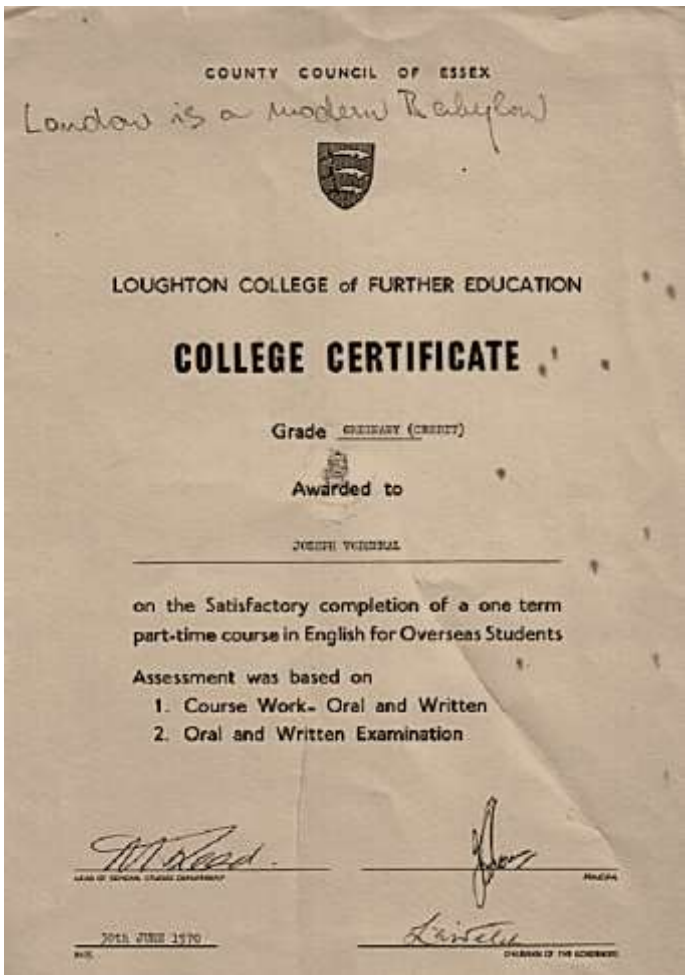

COUNTY COUNCIL OF ESSEX

London is a modern Babylon

LOUGHTON COLLEGE of FURTHER EDUCATION

COLLEGE CERTIFICATE

Grade ORDINARY (CREDIT)

Awarded to

JOSEF VOBORIL

on the Satisfactory completion of a one term part-time course in English for Overseas Students

Assessment was based on

1. Course Work- Oral and Written
2. Oral and Written Examination

20th JUNE 1970

Kurz byl ukončen koncem léta, ale na podzim jsem se opět přihlásil do stejného ročníku.

Můj první certifikát v Anglii, z června 1970. Vprostřed je díra po hřebíku, kterým jsem si tento cenný dokument přitloukl na dřevenou zeď mé chaty (více později). Tužkou jsem si nahoru připsal „Londýn je moderní Babylon" – vše jsem totiž viděl očima venkovana zpoza železné opony.

Tabulka ilustruje nabídku kurzů, které dnes nabízí střední škola Epping Forest College (dříve Loughton College of Further Education).

Jsou zde následující obory: stavebnictví; turistika a letectví; veřejné služby/státní správa; sport a fitnes; kadeřnictví a kosmetika; dětské školky; zdraví a sociální péče; obchod, administrativa, informační a komunikační technologie; divadlo; maturitní předměty;

odpolední a večerní kurzy; media produkce; umění a design/fotografie; příprava k zapojení do života; hudba.

Všechno je jinak (oba snímky pocházejí z roku 2017). Koncem 60- tých let, kdy jsem tu studoval já, zde byly naprosto odlišné budovy, mnohem více zeleně a volného prostoru. Dnes je tu parkoviště pro 200 aut.

Už tehdy jsem přišel na to, že jednou z nejdůležitějších pomůcek pro studium jazyka, ale i kultury národa, je rádio. Poslech BBC Radio4 byl pro zdokonalení mé angličtiny naprosto zásadní. Rádio, které jsem si v té době koupil, značka Philips, mám ještě dnes.

Trochu historie z GFC

Vjezd do areálu GFC z hlavní silnice (1960).

ROYAL VISIT TO CHIGWELL

Today, 12th July, 1951, Her Royal Highness Princess Elizabeth will officially open the £200,000 Grange Farm Centre.

The Princess will be received at 3 p.m. by the Lord Lieutenant of Essex, Sir Francis Whitmore.

The Rt. Hon. Winston S. Churchill, O.M., C.H., M.P., Member of Parliament for the district, will also be present.

The Princess will spend about two hours touring the grounds, swimming pool and the main buildings. She will also visit the international camp of the World Assembly of Youth representing 40 nations.

Members and trustees of the Council of Management of Grange Farm, along with others, will be presented to Her Royal Highness. Some of those presented will have tea with the Princess.

During the tour normal sporting and other activities of the Centre will be taking place.

The general public are admitted to the ground.

GOD SAVE THE KING

H.R.H. Princess Elizabeth and the Duke of Edinburgh who have both graciously accepted the invitation to tour Canada next October.

KRÁLOVSKÁ NÁVŠTĚVA V CHIGWELLU

Dnes, 12 července, 1951, Její královská výsost Princezna Alžběta oficiálně otevře Grange Farm Centre, rekreační areál v hodnotě £200,000.
Princeznu ve 3 hodiny odpoledne přivítá Lord za hrabství Essex, Sir Francis Whitmore.
Přítomen bude rovněž vážený pan poslanec Parlamentu, Winston Churchill, O.M.,C.H., M.P.
Princezna stráví asi dvě hodiny prohlídkou areálu, včetně koupaliště a hlavních budov.
Navštíví také mezinárodní kemp Světového mládežnického hnutí, které sdružuje 40 národů.
V průběhu návštěvy budou i nadále probíhat veškeré sportovní aktivity a veřejnost bude mít volný přístup do všech částí areálu.

BŮH OCHRAŇUJ KRÁLE

Průzkum z roku 1880 hovoří o téměř jedné třetině Londýňanů, jež lze zahrnout do různých stupňů chudoby. Charles Dickens ve svých příbězích z 19. století popisoval ubohý stav londýnské pracující vrstvy, a toto vedlo k probuzení charitativního cítění.
V tomto období, kterému se říká doba Viktoriánská, vznikalo velké množství drobných charitativních spolků, jejich symbolem se například stávala tzv. „*polévková kuchyně*“. Zájem veřejnosti vzbuzovaly i omezené charity města Londýna. Cena pozemků stoupala a chudí lidé byli vytlačováni ze středu města do okrajových oblastí. Město založilo svou charitativní Nadaci v roce 1891 a začalo s výstavbou domů pro chudé.

V roce 1935, Donald Allen (později Sir Donald), tajemník této charitativní Nadace, propagoval myšlenku „čistého vzduchu a pohybu“ pro chudou mládež města Londýna a na severovýchodním předměstí Londýna, v Chigwellu, zakoupil 20 ha vhodného pozemku pro kempink. Nadace následně pozemek pronajala za £25 ročně a současně udělila grant £1000 na vybavení kempu pro dívčí mládežnickou asociaci.
V roce 1938 nadace zakoupila dalších 42 ha na Grange Farm, Chigwell. Druhá světová válka ale pozastavila odvážné plány Sira Donalda Allana, které měly vést k rozvoji celé oblasti. Po válce Sir Donald získal pro svou myšlenku finanční podporu od Ministerstva školství ve výši £80,000 a dalších £240,000 od nadace.

Byla zahájena výstavba ubytovacích prostor pro 2000 zahraničních studentů, kteří se měli v roce 1951zúčastnit Britského festivalu, jenž byl oficiálně otevřen 12. června 1951 Princeznou Alžbětou, doprovázenou Sirem Winstonem Churchillem.

Postaveno bylo rovněž i stanové městečko, které ubytovalo na 600 učňů a studentů a celý areál mohl počítat s mnohatisícovou návštěvou denně. Byla zde velká hala, tenisové kurty, fotbalová, ragbyová a kriketová hřiště, bowlingový green, běžecká dráha na 400m, mini golf, okrasné zahrady, dětská hřiště a velké koupaliště se skokanským můstkem, veškeré rekreační plochy a sportoviště měly zůstávat otevřeny po celý rok.

V roce 1965 Nadace schválila pronájem areálu Grange Farm městu Chigwell za částku £25 ročně po dobu 60 let. Další dva objekty byly pronajaty charitativní organizaci pečujícím o starší a invalidní osoby (Winged Fellowship) a charitativnímu spolku, který využíval jízdní koně pro rehabilitaci invalidů (Pony Riding for the Disabled). V roce 1973 byl areál rozdělen výstavbou dálnice M11 na polovičku.

Sportovní a kempinkový komplex vytvářel ideální lokalitu pro návštěvníky Londýna, kteří přijížděli ze všech částí Britanie, ale i Evropy a celého světa. V průběhu 70. let však nastal, vzhledem ke stoupající životní úrovni, obrat v cestovních preferencích a Britové vyjížděli do teplejších krajů. Pokles zájmu o Grange Farm vedl k uzavření areálu v roce 1983.

Po četných pokusech o obnovení provozu sportovního areálu, došlo v roce 2006 ke zrušení předchozích závazků ohledně jeho pronájmu a k prodeji 4 ha developerské firmě s podmínkou, že připraví lokalitu pro sportovní účely.

V roce 2009 začaly stavební práce na obnově sportovního areálu a o tři roky později jej otevřel Prince Edward, 60 let poté, co jeho matka otevírala původní Grange Farm Centrum.

Groundsman

Počátkem podzimu 1969 jsem byl přeřazen k partě, která pečovala o sportovní a okrasné plochy areálu GFC. Můj nový šéf, starší pán s knírkem, v brýlích a speciální přikrývkou hlavy (něco mezi kloboukem a čepicí) se jmenoval William Andrew Styles. Hned na úvod mi pan Styles řekl, abych mu říkal Bill, všichni mu tak totiž říkali, tedy kromě jeho manželky, která jej vždy nazývala William, a bylo na ní vidět, že se jí moc nelíbilo, když my ostatní jsme mu říkali Bill (William je totiž hovorově Bill).

W. A. Styles v roce 1973. Vždy měl sako a kravatu. V jeho levé kapse byla krabička s tabákem, cigaretový papír a mašinka na výrobu cigaret. Čas od času Bil přestal pracovat, vyrobil cigaretu a řekl mi:"Čas na práci, čas na kouření, Joe". Bill se stal jedním z mých nejlepších přátel v mém životě, a často na něho vzpomínám.

Můj první úkol, který jsem od nového šéfa dostal, bylo vyplet dlouhý záhon hortenzií před studentskou ubytovnou. Délka asi 100m, šířka asi 1.5 m. Záhon byl silně zarostlý pýrem plazivým a mým úkolem bylo odstranit všechny podzemní oddenky. Pracovní nástroj-rycí vidle; jak jsem poznal v následujících letech, žádný anglický zahradník se bez tohoto nástroje neobejde, což o českých zahradnicích nemusí vůbec platit, protože k rytí používají rýče.

Ubytovny se záhonem hortenzií pod okny.

Nevím proč, ale měl jsem pocit, že mne můj nový šéf bude hodnotit podle toho, jak to zvládnu, tak jsem se skutečně snažil-rychle a pečlivě - žádné oddenky za sebou nenechávat. Byl konec letní sezóny a já se obával, že mne manažer propustí, jako nadbytečnou sílu (studentská brigáda totiž skončila), že se právě tady a teď jedná o mé budoucnosti. Takže jsem se snažil, jak jsem nejlépe uměl. O práci jsem nepřišel a byl jsem přijat jako ASSISTANT GROUNDSMAN – pomocný správce sportovních hřišť.

Naše pracovní skupina v zimě (zprava):Les, Peter, Bill a já; vedle Lese je ještě pes Lucky.

Práce ve skupině, kterou vedl Bill (na fotografii chybí ještě Brian a jeho otec Ernie), byla fajn – jednalo se o údržbu zeleně, a především sportovišť. Začínal podzim a s tím i nástup fotbalu a ragby. V areále bylo několik fotbalových a ragbyových hřišť, a protože v Anglii se kope celou zimu, tak bylo rušno; hrálo zde mnoho různých týmů a trénoval tu i věhlasný West Ham United (založen v roce 1895, ve znaku má dvě zkřížená kladiva a odtud pochází i jeho přezdívka „*kladiváři"),* se kterým takřka celý svůj fotbalový život spojil „Bobby" Moore. Byl kapitánem a během více než patnácti let odehrál za West Ham na 544 ligových zápasů. Bohužel já jejich tréninky nezažil, ale z vyprávění Billa, a především jeho syna Martina, jsem měl možnost slyšet celou řadu historek.

Vzpomínám si na jednu, hráči West Hamu byli vysazeni z autobusu na jedné straně areálu, odkud běželi, po krátce střižených trávnících a malých cestách, na opačnou GFC, kde na ně čekal autobus. Mladí hráči se hnali vepředu, zatímco mazáci běželi vzadu, věděli totiž, že je Martin sveze na vleku traktorem. Klub West Ham United sídlí ve čtvrti Stratford, východním Londýně a do Chigwellu to bylo pouze 10 km.

„Bobby" Moore (1941-1993) anglický fotbalista, obránce, mistr světa z roku 1966, držitel bronzové medaile z Mistrovství Evropy 1968, vítěz Poháru vítězů pohárů v roce 1965. Anglickou reprezentaci vedl na vítězném šampionátu roku 1966 jako kapitán. Za národní tým odehrál 108 utkání. V poli ho překonal až v roce 2009 David Beckham, který získal 109 kapitánských pásek (nepočítám brankáře P.Shiltona se 125 páskami).

B. Moore proti Masopustovi v zápase Anglie proti výběru světa ve Wembley, 1963. Zápas sledovalo 87,000 diváků. Kromě Masopusta byli ve výběru světa i Ján Populhár a Svatopluk Pluskal.

Se svou první manželkou žil Bobby Moore v Chigwellu. Jeho životní dráha po ukončení kariéry byla pestrá a obtížná, nedařilo se mu v obchodu a jeho manželství se rozpadlo. 14. 2. 1993 oznámil, že trpí rakovinou. O tři dny později komentoval, společně s dalším vynikajícím fotbalistou a kamarádem J. Pearcem, zápas Anglie proti San Marinu ve Wembley. Bylo to jeho poslední veřejné vystoupení; o sedm dní později zemřel ve věku 52 let.

Řekli o něm:

- "Byl to můj přítel a nejlepší obránce, proti kterému jsem hrál. Svět přišel o jednoho z nejlepších fotbalistů a čestného gentlemana." *Pelé*
- „Bobby Moore byl skutečným gentlemanem a opravdovým přítelem. Byl nejlepším obráncem v historii fotbalu" *Franz Beckenbauer*
- „Moore byl nejlepším obráncem, jakého jsem kdy viděl" *Sir Alex Ferguson*

Jeho fandové vyčítali Anglické fotbalové asociaci (FA), že měla pro Moora najít důstojnou roli, například úlohu ambasadora.

Další velkou atrakcí na GFC bylo 9jamkové golfové hřiště, které bylo v provozu po celý rok, s tím, že jeho nejnamáhavější část – greeny-byly v průběhu zimního období uzavřeny (s ohledem na renovaci) a náhradní jsme jednoduše vysekali na dráhách. Hřiště nás prakticky všechny zaměstnávalo po celou zimu, protože kromě renovace greenů jsme věnovali hodně péče i otevřeným drenážím/příkopům a starým stromům. Každý podzim procházelo svou renovací i kriketové hřiště.

Stále jsem spal ve svém stanu, ale s příchodem podzimu mě začala být zima. Pod podlážku jsem nastlal papírové kartony, i to však nestačilo. Můj silonový spací pytel byl studený. Někdy počátkem listopadu mě manažer, Harry Collet, dovolil, abych se přestěhoval do ubytovny pro irské kuchařky (přicházeli pouze na sezónní období), což bylo absolutně báječné – elektřina, teplo, sucho, no prostě fajn (*domov č. 4).* A když se za několik dnů v campu objevili dva kluci z Německa a neměli kde spát, tak jsem jim prodal můj starý a značně plesnivý stan. Jim to na jednu noc stačilo a já jsem měl navíc pár liber v kapse. Avšak netrvalo to dlouho a idylka skončila, neboť koncem zimy se chtěl Eddy Richbell věnovat údržbě ubytovny a já byl „odstěhován“ do betonové budovy koupaliště. Byla zde ohavná zima, přestože jsem měl dovoleno si zatopit v ústředním topení. Pro vytápění celé budovy zde byl obrovský kotel na koks, ale i když jsem obýval pouze jednu místnost, tak bylo nutné udržovat kotel v chodu, což bylo naprosto absurdní.

Obrázek z příjezdové cesty GFC. Na horizontu je bukový les Londýňanů - Epping Forest, před ním je severovýchodní část Londýna, Loughton, ve středu snímku je hlavní hala GFC a vpravo koupaliště, vlastně jeho betonová budova s komínem od kotle na koks. V této budově jsem krátce na jaře 1970 bydlel.

Vysvětlil jsem to Billovi, a zároveň i navrhl jiné řešení. V areálu bylo několik prázdných chatek (spíše kůlen), které sloužili pro uprchlíky z Maďarské revoluce v roce 1956. Dřevěné boudy byly postaveny na cihlových pilířích, měly délku asi 15m a šířku asi 5m. Bill sehnal nějaká prkna a společně jsme vyrobili v jedné z těch kůlen přepážku (samozřejmě vše se svolením manažera Harryho Colletta), čímž vznikla menší místnost (asi 3x5m), kterou jsem si

vytapetoval a zabydlel; na zeď jsem si později přitloukl svůj první certifikát (viz str. 41). Vchodové dveře jsem zajistil visacím zámkem a u vchodu udělal ještě menší budku na plynovou bombu. Měl jsem tam dokonce i elektrickou žárovku na svícení; málem jsem však vyhořel, neboť jsem si instaloval elektrické topení do okruhu pro svícení a drát k topení, který jsem vedl mezi prkny a pod tapetovým papírem, se téměř roztavil. Manažer mi později dovolil přípojku na elektrické topení z vedlejšího objektu. V dřevěné chatě jsem vydržel bydlet téměř tři roky. Byl to můj domov č. 6, protože dle Jana Wericha:"*Člověk je doma tam, kde si pověsí svůj klobouk".*

Protože na ploše GFC bylo i přes zimní období stále několik karavanů, tak i jeden toaletní blok, včetně umývárny, zůstával otevřený, takže sprchování i praní prádla bylo možné kdykoliv. Pokud šlo o stravování, tak v průběhu sezóny jsem vždy měl oběd společně s dalšími pracovníky v kantýně a snídani i večeři jsem si připravil sám, v kempu byl totiž malý obchůdek. Později, na doporučení Billovy manželky, jsem si nechával doručovat každé ráno čerstvé mléko ke dveřím bungalovu, kde bydleli Stylesovi.

Chata, kterou jsem s Billem upravil k bydlení, z jedné kůlny po maďarských uprchlících, je první zleva. Je tam vidět i malá budka pro plynovou bombu a elektrický kabel k topení, který jsem vedl nejprve po plotě a nakonec přes strom do chaty. Protože svítí slunce, tak v průběhu polední přestávky větrám / suším své prádlo. Les Noble, kolega a přítel, spokojeně odpočívá před mou chatou během polední přestávky.

Za mou chatou byl vysoký plot z pletiva a za ním pak menší travnatá plocha, na které bylo dětské hřiště a stabilní místo pro karavany, které tu parkovaly delší dobu, než bylo obvyklé pro běžnou dovolenou. K této lokalitě se váže několik zajímavostí, ale já začnu tou nejdůležitější, tou,

která se týkala mého bydlení. Jednou se za plotem, přímo proti mé chatě, objevil starý model karavanu, okolo kterého se motal postarší člověk s krásným velkým černým psem. Ten muž se jmenoval Ben, byl to Němec a přijel z Falklandských ostrovů (britské ostrovy u pobřeží Argentiny), už nevím, zdali si sebou přivezl i ten starý karavan, ale asi ne, protože náklady na převoz by byly hodně vysoké, takže si ten starý karavan koupil až tady v Anglii. Ben zde v GFC začal pracovat, jako kdysi já-sbíral odpadky a udržoval čistotu. Nemohl / nechtěl se vrátit do Německa. Na nic jsem se ho neptal, ale kdybych byl příznivcem konspiračních teorií, tak bych si mohl myslet, že Ben tam měl nějaký hřích, nebo opačně, že mu jeho krajané natolik ublížili, že je ani nechtěl vidět. Ale bylo jasné, že Ben byl z 2. světové války zatížen nějakým problémem, a od té doby žil v Jižní Americe.

Přestože jsem už žil ve své chatě celou zimu, tak jsem stále spal v silonovém spacáku Made in Czechoslovakia, a byla mě v něm zima. Ben měl teplý spacák, a tak se nabídl, že se mnou pojede do Londýna a zavede mě do prodejny, kde mají teplé spacáky. Stalo se, a protože nádherný péřový spací pytel stál pouhých £5, tak jsem si koupil hned dva kusy, už nikdy více zimy v posteli! Od té doby, jsem spal už jen v trenýrkách.

Starý karavan, ve kterém bydlel nejprve Němec Ben, pak Američan a nakonec i já.

Jak jsem se dostal k luxusnímu ubytování v karavanu já? Za plotem, asi 20 metrů od Benova karavanu zaparkoval koncem léta Volkswagen Transporter s americkou SPZ. Přijel Američan s velkými plány, chtěl založit cestovní kancelář pro své krajany s nabídkou cest do SSSR. Zůstal zde pár dnů a odletěl do Ruska. Zřejmě to nebylo tak snadné, jak si představoval, protože asi po dvou týdnech se vrátil mrzutý zpět a připravoval se na návrat domů do USA. Od Bena, který se vracel rovněž zpět na Falklandy, chtěl Američan koupit toho krásného velkého černého psa. Ben, že ho prodá pouze s karavanem. Američan toho psa chtěl tak silně, že zakoupil i karavan, nastěhoval se do něho a asi týden tam bydlel, pak odletěl i se psem do USA.
Ben i Američan odjeli, ale auto i karavan zde zůstali. Když tam byl karavan už jeden rok, a jeho majitel nereagoval na dopisy manažera kempu, tak manažer svolil, abych jej zabydlel.

V karavanu jsem našel i Američanovu adresu a napsal mu, ale neozval se. Takže tímto se stal starý karavan mým domovem č.7.

Stejný model VW Transporteru, se kterým přijel Američan. Vozidlo se nakonec používalo na svážení popelnic v celém areále.

Několik momentů, které mi Bena budou připomínat:

Vždy mě oslovoval německy „Józef“, nikoliv anglicky Joe; Byl vegetarián s nadváhou a velkým břichem; obvykle si vařil velké množství fazolí, které pak jedl po několik dnů; jednou jsem byl v umývárně a okolo mě se přehnal Ben na záchod, pak mi řekl:“Józef nikdy nejez shnilé banány“ (koupil je levně).

Na plochu za plot jednou v létě přijel velký červený patrový autobus z Austrálie. Na jeho boku byla vylepena trasa Austrálie, Indie, Pákistán, Irán a samozřejmě Evropa, po které cestovatel, starší pán, přijel do Anglie. Pamatuji si, že v přízemí měl samé náhradní díly, dílnu se svěrákem a autogenem, zatímco bydlení bylo nahoře.

Jak jsem již řekl, Ben byl vegetarián, ale také pil, nevím, jestli stále nebo jen někdy, destilovanou vodu. Jednou vidím Australana s ruksakem na zádech a v každé ruce galon destilované vody. Příští den mi řekl, že se ho Ben zeptal, jestli by šel s ním na nákup do Loughtonu, asi 2 km daleko. Australan to uvítal, že si také něco koupí a vzal svůj ruksak. Nazpátek jej Ben požádal, aby mu vzal destilovanou vodu, takže v každé ruce nesl 4.5 litrů vody. Už s ním nikdy nešel.

Model autobusu, se kterým přijel důchodce z Austrálie.

Jednou se v kempu objevila rodina z Nového Zélandu, manželé a dvě dcerky. Přijeli pěkným mercedesem a novým karavanem. Šedovlasý pán byl finančník a pracoval v Londýnské City, dívenky chodili do školy a hezká černovlasá mladá paní se věnovala cvičení jógy. Do kempu jezdili pravidelně na kontrolu policajti v autě Morris Minor a jeden z nich tam začal jezdit častěji, asi se zamiloval do mladé paní. Jógu tedy uměla výborně, říkala, že jezdila pravidelně do Indie na různá cvičení. Netrvalo dlouho a našla v GFC své žáky, tři naprosto odlišné

charaktery - Joe (český imigrant), Ben (německý dobrodruh) a Bobby (anglický plicista). Ben s jeho velkým břichem nemohl udělat jednu základní cvičební polohu-v lehu na zádech dát nohy za hlavu. Ale protože to byl vytrvalý a pracovitý Němec, tak na mě jednou přes plot radostně křičel:“Józef, už si můžu dát nohy za hlavu!“

Model policejního auta Morris Minor v 60letech, v kterém přijížděl obdivovatel paní cvičitelky jógy do GFC.

Poslední dvě vzpomínky, které se váží na můj asi jeden a půl roční pobyt v německo-americkém karavanu. Ze své chaty jsem si přinesl elektrickou přípojku k vytápění, tu mi však Eddy brzy objevil a odpojil, stěžoval jsem si u manažera, ale Eddy vyhrál. Ani mi to ale moc nevadilo, protože tam byla zabudována malá kamínka, ve kterých jsem si mohl zatopit. Dřeva jsem měl dost a uhlí jsem si přivážel na kole v 10 kg pytlících z nedalekého Loughtonu.
Své bydlení na GFC jsem popsal myslím dostatečně a teď bych rád ještě přidal několik informací týkajících se okolí tohoto areálu v severovýchodní části Londýna.

Chigwell

Je to městečko v okrese Epping Forest, hrabství Essex, a co do velikosti, tvoří nejnižší správní jednotku v Britanii. Nachází se na severovýchodní hranici města Londýna, stále však ještě na jeho administrativním území (Větší Londýn). Populace Většího Londýna je zhruba 8.200.000 obyvatel. Městem Chigwell prochází hlavní linka londýnského metra (Central Line) a společně se sousedními lokalitami *Loughton* a *Buckhurst Hill* vytváří imaginární zlatý trojúhelník ekonomicky úspěšné lokality.

Zastávku podzemní dráhy otevřela společnost Great Eastern Railway už v roce 1903.

Od stanice metra směrem ke GFC vede hlavní silnice High Road (snímek ze 60 let).

Při cestě k metru a zpět jsem vždy procházel okolo starého hostince Ye Olde King´s Head.

Je to místo, o kterém píše Charles Dickens (1812-1870) ve svém prvním historickém románu ***Barnaby Rudge: A Tale of the Riots of Eighty.*** Příběh je zasazen do období nepokojů, tak zvaných Gordon Riots v roce 1780.

Hostinec byl otevřen v roce 1547 a je jedním z nejstarších v Anglii. Kromě Charlese Dickense tu pobývali i např. Winston Churchill (v době své návštěvy v GFC), Orson Wells (byl americký filmový, divadelní, rozhlasový a televizní režisér, scenárista, herec a producent oceněný Oscarem) nebo Marlon Brando (americký herec, filmový režisér a politický aktivista. "Sláva byla a je prokletím mého života a býval bych se bez ní obešel."To je výrok herce, který se stal jednou z největších legend kinematografie).
Za čtyři roky, co jsem chodil okolo této nádherné a staré hospody, jsem tu byl dvakrát na večeři s jedním děvčetem z Berlína. Skromná večeře pro dva lidi mě tehdy přišla na pětidenní plat. Dnes je tu turecká restaurace.

Charles Dickens u svého stolu v roce 1858.

Navzdory přání Ch. Dickense, aby jeho pohřeb byl přísně soukromý, laciný a nenápadný poblíž Rochesterské katedrály, byl pohřben v místě pro básníky, spisovatele a kulturní osobnosti „Poet´s Corner“ (Zahrada básníků) u Westminsterské katedrály. Jeho parte mělo tento text: „Na památku Charlese Dickense (nejoblíbenějšího anglického autora), který zemřel v místě svého bydliště, Higham, blízko Rochesteru, Kent, 9.června 1870, ve věku 58 let. Byl sympatizant chudých, trpících a utiskovaných; jeho smrtí přišel svět o jednoho z nejvýznamnějších spisovatelů Anglie.“

Ye Olde King´s Head a kostel St Mary´s, nakresleno v roce 1851.

Naproti hospodě je původní kostel z konce 12. století.

V kostele St. Marys měla svatbu i Joyce Jeevesová. Zleva její kamarádka, rodiče manžela, bratr manžela, manžel Richard Grey, Joyce, pan Arthur Jeeves a paní Zena Jeevesová.

Hlavní silnice pokračuje za starou hospodou směrem ke GFC (už jen 5 minut chůze). Snímek je rovně z 60 let.

Po cestě od stanice podzemní dráhy, po levé straně, téměř naproti staré hospodě, jsem vždy míjel krásné sportoviště (18 ha), kterému vévodil důstojný dům. Jednalo se o historicky chráněnou budovu *Chigwell Hall* jejímž majitelem byla od roku 1967 Metropolitní policie.

Metropolitan Police Service (MPS), lidově nazývaná „Met“, odpovídá za dodržování zákona teritoria Většího Londýna, s výjimkou finančního centra City of London.

Chigwell Hall je sídlem sportovního a společenského klubu Metropolitní policie, ale kromě toho je budova využívána také pro oficiální a svatební obřady. Před domem je bowlingové hřiště a bílý stožár na vlajku.

Hned za vchodem do našeho areálu GFC bylo stavení s obrovskou zahradou a opraveným domkem pro zahradníka. Ve starém velkém domě žil Joe Brown (1941), hudební a televizní celebrita. Natočil řadu filmů a presentoval hudební programy na BBC. Na svatbě mu dělal svědka George Harrison ze skupiny Beatles.

V době kdy jsem pobýval na GFC Joe Brown nacvičoval se svou kapelou právě v tom opraveném zahradnickém domku

J.Brown MBE při vystoupení v roce 2010. V roce 2009 získal Řád Britského Impéria (MBE)za služby v hudebním průmyslu.

Asi třetím rokem mého pobytu na GFC jsem se rozhodl získat vedlejší práci na některé z okolních zahrad. Na dveře u Joe Browna jsem také zaťukal, ale nikdo mi neotevřel. Byl jsem mnohem úspěšnější u jeho souseda a práci na zahradě u něho získal. Jednalo se většinou o víkendové úkoly v rozsáhlé zahradě. Majitel, obchodník se starým železem, jezdil autem Bentley, což bylo stejné jako Rolls Royce, a jeho dům byl asi 200-300 let starý. Když mě měl zaplatit za práci, tak z kapsy vždy vytahoval hrst bankovek. Já jsem nosil odpracované hodiny v hlavě, protože on přicházel platit vždy nepravidelně, a když se zeptal, kolik mi dluží, tak jsem musel mít připravenou odpověď. Platil dobře, víc než jsem vydělával v zaměstnání. Za nějaký čas si najal stálého zahradníka, se kterým jsem spolupracoval a skvěle si rozuměl.

Takto vypadal dům z hlavní ulice, ve kterém bydlel obchodník se starým železem z Londýna.

Se svým kolegou zahradníkem (1972).

Práce u boháče mě bavila, hlavně jsem to měl blízko. Ze své chaty / karavanu jsem přešel přes parcelu určenou pro dlouhodobě parkující karavany, prolezl plotem a byl na jeho zahradě.

Jednou, když jsem se prodíral houštinou směrem k plotu obchodníka se starým železem, tak jsem našel úžasné náramkové hodinky zn. RICOH. Byly japonské a naprosto perfektní kopií švýcarských hodinek ROLEX. Natahovaly se pohybem ruky a vydržely mi až do 80 let. Něco se na nich porouchalo a já je vzal na opravu do Vrchlabí. Opravář mi řekl, že takové hodinky ještě neviděl, a že je tedy nedokáže opravit. Uložil jsem je do šuplíku, a když bylo mému klukovi Tomášovi asi deset let, tak se pustil do jejich opravy on. Od té doby už jsou naprosto, ale naprosto neopravitelné.

Buckhurst Hill, Epping Forest, Debden,

Debden i Buckhurst Hill jsou předměstím (nejnižší správní jednotkou v Britanii) města Loughton, okres Epping Forest.

V okolí městečka Chigwell jsou ještě tři lokality, kam jsem pravidelně v průběhu mého čtyřletého pobytu na GFC chodil a všechny tři jsou rovněž na hlavní lince londýnského metra. V Buckhurst Hill žil můj kolega z práce a jeden z nejlepších přátel v mém životě Les Noble, mně bylo 22 let a Les byl o 45 let starší. Jeho práce v GFC se týkala především všeho, co bylo spojováno s kriketovým hřištěm, Za mlada také kriket aktivně hrál a často zmiňoval i jméno jakéhosi hráče „*Mr. Phula*“ a dodával „*hrál hodně kriket v Indii“* (více v kapitole o kriketu).

S Lesem v jeho oblíbeném lese Epping Forest.

Počátkem 30 let získal Les zaměstnání v Londýnské City (v průběhu 19. století bylo City považováno za přední světové obchodní a finanční centrum, které i dnes zůstává jedním z nejdůležitějších míst pro obchodní kontakty. V Indexu světových středisek obchodu, z roku 2008, byla City na prvním místě), avšak když o několik let později přišla světová hospodářská krize, tak Les o místo přišel.

Protože měl rád kriket, a v době velké nezaměstnanosti práce nikde nebyla, tak za nízkou odměnu začal pečovat o kriketové hřiště v Buckhurst Hill, a u této práce groundsmana (údržbář sportovních hřišť) už zůstal natrvalo.

Epping Forest

Kromě toho, že je to okres, se jedná se o starý, původně královský les, s převahou buků, bříz a habrů, o rozloze 2,400 ha, délce 19 km a nepravidelné šířce (max. 4 km). Už od doby královny Viktorie přijížděly rodiny z chudých londýnských čtvrtí na své nedělní výlety právě sem do tohoto lesa. V roce 1882 královna prohlásila: "*Přináší mi velké potěšení, když mohu věnovat tento krásný les mým lidem na věčné časy*", od té doby se tomuto lesu říká „Lidový les" nebo také „Les Londýňanů" protože z Londýna zde metrem mohou být za 20 minut. Právo sběru suchého dřeva z doby královny Viktorie stále platí: "*Dospělí obyvatelé mají právo sběru jedné otýpky na osobu za den.*"Počátkem 19. století zde zanechal své stopy i jeden z největších anglických zahradních architektů Humphry Repton, který navrhl zahrady okolo Warren House, sídlo správy Epping Forrest.
Rekreační aktivity jsou: pěší a cyklistická turistika, orientační běh a jízda na koních. Je zde na 60 fotbalových hřišť i golfové hřiště, které bylo založeno v roce 1888. Plochodrážní motocyklové závody mají své zázemí v High Beach od roku 1928.
Les Noble miloval Epping Forset, ke kterému to měl asi patnáct minut chůze a do svého lesa chodil pravidelně každou neděli po obědě na vycházky, mnohokráte jsem se k němu připojoval. Ve stejné ulici jako on, bydlel i jeho kamarád Horace, vdovec a nadšený fotograf.

Neděle v Epping Forest – zleva Horace, já a Les.

Převážně bukový porost dovedl vždy okouzlit svými barvami.

Bukový strom, jehož větve byly za mlada silně prořezány (anglický termín „pollarding“). Praxe známá z doby starého Říma. Lidé tento zásah dělali hlavně ze dvou důvodů: získávali krmení pro domácí zvířata nebo topení. Dnes lze podobný management okrasných stromů vidět i na ulicích měst, kde dochází k omezování jejich výšky / šířky z hlediska omezeného prostoru.

Po 2. světové válce si Les a jeho matka zakoupili domek, ve kterém dosud žili v podnájmu. Byl to vlastně dvojdomek, v jehož druhé polovině žila jiná rodina. V roce 1947 za něj zaplatil £400. V dopise, který jsem od svého přítele dostal v roce 1978, mi píše, že po smrti jeho sousedky z dvojdomku, byla její polovina domu prodána za £14, 000. Když jsem se krátce po 1989 podíval znovu do Buckhurst Hill, tak stejný dům, jaký měl Les, se prodával už za £145,000. Tomuto jevu se říká „inflace“.
Les se nikdy neoženil, i když měl svou dívku, ale ta si ho nakonec nevzala. Až do 55 let pečoval o svou matku, a po její smrti už bylo pozdě na nějakou svatbu. V době, kdy jsem Lese poznal, tak žil sám v 29 Alfred Road, Buckhurst Hill.

Několik krátkých episod, které nemohu zapomenout při vzpomínce na mého přítele:
Protože jako groundsman musel pracovat na hřištích i za mokrého počasí, tak bylo třeba nosit gumové holínky, což mu způsobovalo zdravotní problémy, a tak si Les koupil kožené boty, které nepropouštěly vodu, byly totiž vyrobeny z tulení kůže. Takovéto boty byly mnohonásobně dražší než obyčejné pracovní boty, přesto si jich zakoupil 7 párů, na každý

den jiné boty, aby prý mohli dostatečně prosychat. Les mi také řekl, kde tyto zázračné boty koupil a při mých výletech do Londýna, kdykoliv jsem přecházel náměstí Piccadily Circus, tak jsem si vždy zůstal stát před výlohou luxusní prodejny s golfovou a country-výbavou a se zájmem si prohlížel boty, tentokrát ale jako golfové polobotky, kterak tam stály v lavoru s vodou. Tehdy samozřejmě ještě žádná goretex nebyl.

Jednou, když jsem cosi vyřizoval v Londýně, tak mi Les dal asi £300 (vzhledem k tomu, že můj měsíční plat byl £44, tak to byla více než moje půlroční mzda), abych mu zakoupil zlaté kapesní hodinky, což jsem také udělal.

Se svým přítelem Lesem Noblem jsem se rozloučil v létě 1973, když jsem odjížděl do zemědělské školy v Cheshire. Zanechal jsem u něho některé své věci (včetně svého kola), pro které jsem se po ukončení školy vrátil a na oplátku jsem mu přivezl obrovskou pokojovou rostlinu fíkovníku.

Ještě, když jsem žil v Anglii, tak Les přišel kvůli cukrovce o nohu. Pro člověka, který miloval procházky ve svém lese, to muselo být kruté!

V roce 1978, po svém návratu do ČSSR, jsem dostal dopis od jeho bratra, že Les přišel i o svou druhou nohu a zemřel o rok později, bylo mu 79 let.

Les ve svém lese.

Les mi jednou řekl, něco čemu jsem v té době moc nerozuměl: "*Člověk, který má alespoň pět přátel, se může považovat za šťastného.*" Tehdy jsem si totiž myslel, že každý přece musí mít mnoho přátel. Dnes tomu rozumím, on byl však jedním z těch nejlepších.

Dva oblíbené citáty mého přítele Lesa Nobleho (mimochodem slovo *„noble"* v angličtině znamená *„ušlechtilý")*: " „Nic není zadarmo*" (You cannot get something for nothing) a "*Činy hovoří hlasitěji než slova*"(Action speaks louder than words).*

Často zmiňoval také jméno muzikanta, kterého rád poslouchal - ***Sir James Shand*** *MBE* (1908 – 2000), skotský hráč na harmoniku. Jeho hudební znělka byla „Bluebell polka".

https://www.youtube.com/watch?v=OfF9ELhPW1Q

Royal Air Force Debden

Cestou z GFC k Lesovi do Buckhurst Hill jsem vždy přecházel bývalé letiště RAF, žádná oplocenka ani omezení, zůstaly tam už jen betonové dráhy nějaké boudy a obrovské kupy zeminy porostlé náletem dřevin, prostě opuštěné území ponechané ptákům a motýlům, pod kterým tekl meandrující potok Roding. Jednou jsem se tu setkal s policistou na koni, chtěl vědět, odkud a kam jdu, můj přízvuk mu musel prozradit, že nejsem místní, a tak vyzvídal, byl ale velmi slušný a přátelský, oba jsme měli dost času a pro mě to byl příjemný zážitek.
Přes staré letiště, které bylo součástí komplexu Royal Air Force Debden, jsem chodil dost často, ať už k Lesovi nebo k zastávce metra Buckhurst Hill či k soukromému učiteli angličtiny v Buckhurst Hillu, a protože jsem v té lokalitě trávil déle než čtyři roky a pracoval s lidmi, kteří se v této lokalitě jako děti schovávali do krytů při bombardování Londýna a určitě se zájmem sledovali cvrkot na letišti, tak krátce nakouknu do tohoto období.
Letiště Debden, jako jedno z nejvýznamnějších letišť zapojených do obrany Londýna v Bitvě o Britanii v roce 1940, bylo určeno pro stíhací letadla a původně mělo dvě travnaté dráhy, které však byly nahrazeny betonovými dráhami v roce 1940. V průběhu Bitvy o Britanii byl velitelem základny Novozélanďan vice-admirál Keith Park.

Bitva o Britanii. Letadlo Hawker Hurricane 17. Perutě, Debden na ploše, zatímco další přistává, červenec 1940.

V roce 1942 se letiště stalo domovskou základnou pro tři RAF „Orlí perutě“ pilotované americkými dobrovolnými piloty (ještě před vstupem USA do války).V témže roce bylo předáno americké osmé vzdušné flotile USAAF, piloti odtud létali nejprve na anglických letounech Spitfire a později na amerických P-47 Thunderbolt. Po vstupu USA do války zde byla umístěna snad nejznámější skupina osmé vzdušné flotily USAAF tzv.“ Vlčí smečka“ (*Wolfpack),* ve které bylo nejvíce leteckých es z celé flotily. 56. skupina *Wolfpack* létala na P-47 Thunderbolt a sestřelila více německých letadel ve vzdušných soubojích než kterákoliv jiná formace.

Britanie vedla bitvu proti Německu ze šedesáti sedmi letišť ve východní Anglii. Jen samotná osmá vzdušná flotila USAAF spotřebovala během bojů trvajících tisíc a devět dní miliardu galonů (1galon = 4.5 litrů) paliva, svrhla sedm set třicet dva tisíc tun bomb a přišla o téměř devět tisíc letadel a padesát tisíc mužů (*W.G.Sebald).*

Bývalí dobrovolní piloti „Orlí perutě“ z USA, nyní v řadách USAAF osmé vzdušné flotily si vychutnávají kouřovou přestávku.

Anglický letoun Spitfire v službě „Orlí perutě“.

Americké letouny P-47 Thunderbolt používané ve „Vlčích smečkách“.

Důstojníci USAAF vyhlížejí návrat pilotů ze 4. letecké skupiny na kontrolní věži v Debdenu, 25.září 1943.

Letci z 56. letecké skupiny sedí nebo stojí před stíhačkou P-47 Thunderbolt (Blesk) na základně Debden.

Jedním z pilotů byl Hubert A. Zemke (1914-1994)

Elitní stíhač, 17 sestřelených letadel na P-47, 2.5 letadel na P-51. Nevrátil se na základnu 30. října 1944, poté co se jeho P-51 ztratilo v bouři.
Válečný zajatec v táboře Stalag Luft I, kde byl vybrán jako velitel amerických letců.
Odešel z letectva v roce 1967.
Plukovník Hubert „Hub“ Zemke byl vojákem z povolání v USAF a jedním z leteckých es amerického letectva za 2. světové války, velitel skupiny, která si získala přezdívku Wolf Pack“ (Vlčí smečka).

P-47 Thunderbolt (Blesk).

Rodiče imigrovali z Německa a žili ve státu Montana. Jeho němčina mu později přišla velice vhod, ale mezitím, po 1. světové válce, panovaly v USA silně protiněmecké nálady, a když Zemke začal chodit do

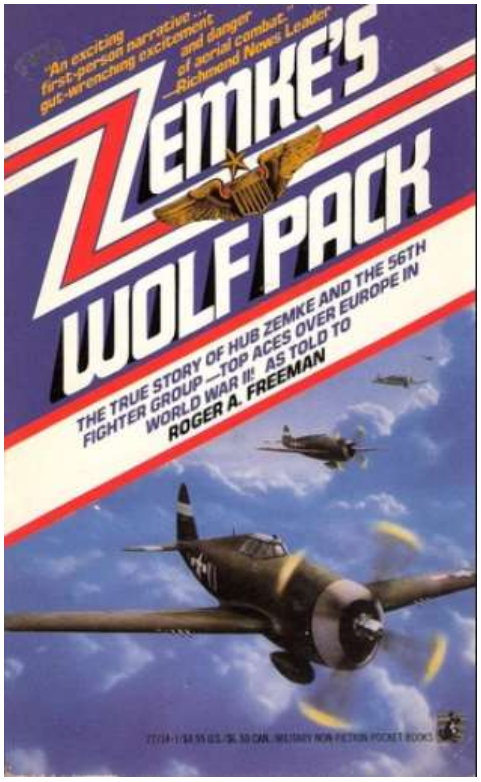

střední školy, tak byl neustálým terčem šikany. Zemke se nedal a začal usilovně trénovat box, a to mu přineslo řadu úspěchů jak ve škole, tak i ve státě Montana. Jeho životní filosofie získaná v boxerském ringu, a vypilovaná vojenským tréninkem, z něho vytvořili velitele úspěšné „Vlčí smečky". Doporučoval svým mužům:"...využívejte svého rozumu, odhadněte sílu protivníka, udeřte tam, kde ho to nejvíc bolí...a vždy držte iniciativu."
V roce 1940 odešel Zemke, jako pozorovatel RAF do Anglie, aby mohl studovat taktiku, jak RAF, tak i Luftwaffe, což mohl následně uplatnit po vstupu USA do války. V roce 1941 byl poslán jako instruktor na P-40 Tomahawks do SSSR.

Spitfire (Plivač ohně) byl jediným letounem, který se vyráběl po celou dobu války. Zůstává v oblibě i mezi sběrateli a v provozu jich je okolo 54.

K této době bezesporu patří hudba **Glenna Millera**, jenž vedl swingový orchestr a hrál v něm jako sólista na trombón. Při letu z Anglie do Francie, v prosinci 1944, zmizelo jeho letadlo, nad kanálem la Manche.

Melodie ***„Americká patrola",*** kterou složil Frank Meacham, pomáhala udržovat morálku, jak civilistů v USA tak i letců a vojáků.

Jeden komentář z YouTube to vystihuje velmi přesně: "*Glenn nikdy nalezen...Ale jeho hudba žije i po 70 letech...Děkuji za skvělou hudbu, ať jsi kdekoliv...*"

https://www.youtube.com/watch?v=EAVejLjXVdw

Další zážitky z GFC

Grange Farm Centrum bylo v 60 letech pod správou městského obvodu Chigwell (Chigwell Urban District) a naší nadřízenou institucí byla tedy městská rada.

Zmínil jsem už objekt koňských stájí, kde bylo umístěno rehabilitační středisko pro postižené lidi. Tento objekt byl sice v areálu, ale měl jiný management a spadal pod jakousi charitativní nadaci, a protože členové Britské královské rodiny mají patronát nad mnohými nadacemi, tak i k nám na GFC jednou přiletěla princezna Anna. Jen ona sama byla patronkou více než 200 organizací, ale současně také známou krasojezdkyní. Na mistrovství Evropy získala zlatou i stříbrnou medaili, a jako první zástupce Britské královské rodiny se zúčastnila olympijských her.

Přílet princezny Anny na naše fotbalové hřiště. Černé policejní auto parkuje vlevo a bílá sanitka vpravo.

Princezna při návštěvě jezdeckého rehabilitačního centra na GFC.

Součástí areálu GHC byly ještě další dva objekty pro postižené lidi. Jeden z nich byl menší a přijížděli tam lidé pouze na léto, zajímavé bylo, že o postižené pečovali i mladí lidé z Evropy.

Snímek invalidů byl pořízen v roce 1965.

Další skupina invalidních lidí, kteří rovněž přebývali na GFC, byla umístěna v novém moderním objektu, ti zde však žili natrvalo. Přicházel jsem s nimi do kontaktu jen málo, protože jejich bungalovy byly mimo naše zahrady, ale přesto nemohu zapomenout jednu příhodu. Vzpomínám, že jednou, když jsem přivezl na kolečkové židli pacienta zpátky do jeho objektu (už neměl sil k návratu do svého bungalovu), tak mi zdravotní sestra vyprávěla jeho osud. Bylo mu něco přes padesát let a pracoval v Jižní Africe jako inženýr, když měl autonehodu. Utrpěl zranění páteře a nemohl se pohybovat ani mluvit, ale slyšel a rozuměl dobře (co ten si toho asi o sobě musel vyslechnout).

Výhled od kriketového pavilónu na nedělní zápas kriketu. Vedle tohoto pavilonu byla naše bouda-garáž pro traktor, sekačky a nářadí.

Kaple pro bohoslužby v areálu. Za kaplí se schovávají dva malé bungalovy-v jednom bydel Bill Styles se svou rodinou a ve druhém kuchařka, Mrs. Moore. Okolo kaple jsem pravidelně sekal trávníky. Na snímku dole je kempinková louka.

Jak jsem již řekl boudy, do jedné z nichž jsem se nastěhoval, byly postaveny na asi 60cm vysokých sloupcích z cihel. Jako cyklista jsem měl obrovskou radost, když jsem už prvním rokem pod jedním z těch domků na kuřecích nohách objevil ležet jízdní kolo. Bylo staré, ale po troše servisu se mi hodilo, jednak na mé sobotní nákupy v Loughtonu, ale i na cesty do školy.

Model kola, které jsem našel pod chatkou.

Můj táta mi druhým rokem poslal nové kolo Favorit, které mu jeho kamarád z hospody sehnal v Praze. Slovo sehnal je ten nejlepší termín, protože se jednalo o lepší sportovní kolo a to se prostě nedalo jen tak zakoupit. Tehdy ještě nebyly specializované prodejny na kola, ta se prodávala v železářství, společně s hřebíky a šroubky. Do blízkého města Hostinné jich však přicházelo zoufale málo, údajně přišla např. pouze dvě u příležitosti starodávné poutě Porcinkule.

Rád bych se vrátil zpátky k některým zajímavým epizodám či momentům, na které nelze zapomenout, ale které vzhledem k časovému odstupu, nemají na sebe žádnou návaznost.

Vánoce 1969

Před vánočními svátky jsem od rodičů dostal dárek - zimní boty, které náš vesnický švec, starý pan Doubek, podrazil mechovou gumou, a v kterých jsem pak na Štědrý večer prochodil Londýn, neboť jsem metrem odjel na půlnoční do Westminsterského opatství (*Westminster Abbey)* chrámu anglikánské církve. Nachází se nedaleko Westminsterského paláce (sídlo Parlamentu Spojeného království). Chrám je tradičním místem korunovací, svateb a místem posledního odpočinku anglických panovníků.

Po půlnoční jsem pak v zimním Londýně, chodil až do osmi hodin ráno, kdy jel první vlak metra zpět do Chigwellu. Pochvaloval jsem si Doubkovy boty, byly vyšlapané, ale pohodlné a do rána jsem asi nachodil dost kilometrů, v paměti mi však zůstala pouze vzpomínka na dva veselé chlapíky, kteří se navzájem podpírali a ptali se mě na cestu do Austrálie. Když na tento noční maraton Londýnem vzpomínám dnes, tak ani nemohu uvěřit, že jsem nikde neviděl žádné násilí, žádnou policejní honičku, všude byl mír a klid.

Na GFC jsem se vrátil na Štědrý den, asi v devět hodin, a okolo poledne jsem byl pozván na vánoční oběd do rodiny mého šéfa Billa Stylese. Jeho manželka se jmenovala Frances a jejich dva kluci pak Martin a Graham, oba starší o několik málo let než já. Základem typického vánočního obědu je vždy krůta/krocan, pečené brambory, Yorkshire puding (vajíčka, mléko, mouka) mrkev a růžičková kapusta.

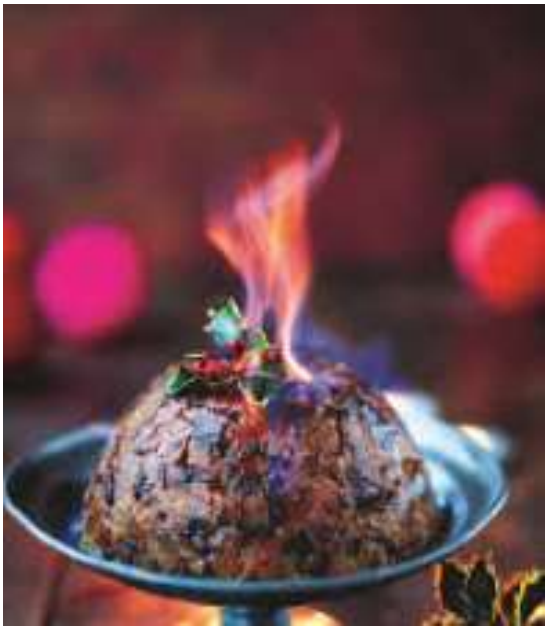

Následovala typická anglická vánoční pochoutka - vánoční puding. Od českého se výrazně liší, je nejčastěji vyrobený z oříšků, hrozinek, rumu, vajec, strouhanky, cukru, citrónů a švestek. Polévá se koňakem, který se následně zapálí. Puding vydrží mnoho měsíců, protože obsah alkoholu zaručuje jeho trvanlivost.
Půlnoční mše ve Westminsterském opatství, noční prohlídka vánočního Londýna plného barevných světel a historie, město v ranních hodinách téměř bez lidí, skvělé vánoční pohoštění v rodině W. A. Stylese, to vše mi pomohlo zapudit stesk po domově.

Někteří další zaměstnanci

Musím tyto lidi zmínit, a to z toho důvodu, že to byli první Angličané, které jsem měl tu možnost celkem dobře sledovat v práci, a podle toho si co nejlépe vytvářet představu o zdejších lidech (samozřejmě, že „moji“ první Angličané byli Jeevesovi). Takže, nejprve mí kolegové groundsmani (správci sportovišť):

Ještě jednou tedy dva skvělí pánové – Les Noble a Bill Styles při pokládání drnových koberců na nový golfový green.

Na prvním snímku je Peter. Na druhém já a Les. Tuto fotografii musím zařadit, přestože jak já tak i Les jsme tu už několikrát. Snímek se totiž pojí s filozofií mého přítele Lese. Na golfovém greenu, někdy v průběhu listopadu, jsme březovými košťaty vymetali napadané listí, neboť se stále ještě hrál golf. Fouknul vítr, a vymetené listí bylo zpět na greenu. Les se vůbec nerozčiloval a řekl:" Mother Nature" (matka příroda), a my jsme se opět vrátili tam, kde jsme začali.

Zleva: Ernie, Bill a Brian (syn Ernieho). Ernie byl traktorista a v průběhu sezóny stále seděl na traktoru a sekal golfové dráhy. V zimním čase, aby se zahřál tak, slezl z traktoru dolů a připojil se k nám. Brian měl problémy s komunikací a nebyla s ním řeč, často se rozčiloval, měl auto Mini-Morris a v něm také vozil svého otce. Peter byl dobrosrdečný silák, ale trochu primitivní, jezdil do práce malou motorkou. Les chodil do práce z Buckhurst Hill pěšky. Bill i já jsme bydleli v areále.

Generální manažer, Harry Collett, byl bodrý pán s dýmkou, bývalý důstojník v armádě, bydlel rovněž v areále a jezdil britským autem Hillman, jeho paní měla malý krámek s potravinami a nezbytným zbožím pro táborníky. Kupoval jsem si zde mléko, než mě Billova žena upozornila, že to je předražené, a bude pro mě výhodnější, když si objednám mléko u milkmana, který každé ráno přiváží čerstvé láhve k jejich dveřím.

Náš milkman.

Paní Frances, mi rovněž rozmluvila odběr lahodného smetanového mléka („*není zas tak zdravé“)* se zlatou zátkou *(mléko produkované plemenem skotu původem z ostrova Guernsey obsahuje vysoký podíl tuku, bílkovin a beta-karotenu, který mléku dodává typicky žlutou barvu)*, takže jsem přešel na mléko se zátkou červenou, „*polotučné“*. Mléko se stříbrnou zátkou bylo „*odtučněné“.* V zimě se stávalo, že pokud lahve zůstávaly přede dveřmi trochu déle, tak zátky z hliníkové folie byly narušeny, neboť mléko chutnalo i sýkorám. Milkman rozvážel lahve s mlékem každé ráno na vozítku se třemi koly a elektrickým pohonem na baterii.

Harry Collett měl ve své kanceláři sekretářku, která nám každý pátek, vyplácela týdenní mzdu a jezdila autíčkem Mini. V sousední kanceláři seděl ekonom s průsvitnou a bledou tváří, Mr. Lee, který jezdil velkým zeleným autem, jež připomínalo americké vozidlo s obrovskými zadními ploutvemi, v nichž byla umístěna koncová světla. S ním přijížděla i jeho paní, která pracovala v kuchyni jako vedoucí. Pan Lee a jeho žena bydleli těsně vedle areálu, a přesto jezdili do práce tím velkým vozem. V recepci se střídali manželé, příjemní lidé, Joe a jeho paní Christina, původem z Německa, i oni bydleli v malém bungalovu v areále. Třetím rokem mého pobytu na GFC se z něho odstěhovali a nechali zde mezi vyhozenými a nepotřebnými

věcmi i krásnou Bibli vázanou v bílé kůži, kterou mám stále ve své knihovně. Nepříjemný správce objektu Eddy Richbell rovněž bydlel v areále. Dále v kuchyni, kromě děvčat z Irska, která přijížděla na začátku sezóny, pracovaly paní Moore a paní Green, obě žily též v areále. Paní Moore byla obrovská a sotva chodila, její manžel byl čiperný drobný muž. Paní Green byla příjemná dáma, ale její manžel neustále litoval, že se neodstěhovali do Austrálie. Úklid areálu měl na starost Mr. Dick, zatímco za úklid toalet, prádelny a umývárny odpovídal Mr. Jim, který do práce jezdil na kole. S Dickem jsem měl trapnou zkušenost, když mě nachytal, jak si v příkopě pod stromem, místo zametání listí na greenu, čtu knížku. Jim byl velice slušný, vždy každého pozdravil, ale s nikým se moc nebavil. V areále rovněž bydlel správce bazénu Alex, který sloužil u vojenského námořnictva a měl skleněné oko. Na bezpečnost areálu v letním období, kdy tu byly stovky lidí, dohlížel bývalý tajný policista, od kterého jsem naprosto zaslouženě jednou dostal přes hubu. Bylo to v společenské místnosti s televizí, a já jsem nesouhlasil s jeho přepnutím televize. On se to snažil vysvětlit a měli jsme hádku, při které jsem mu rukou překryl ústa. Byly tam nějaké holky z Evropy a asi jsem chtěl vypadat jako frajer. On mi dal facku a tím to bylo vyřízeno. V kempu pracovali v průběhu letní sezóny ještě také stevardi, pamatuji si na starého a výřečného pána, který se jmenoval Jack (81), a to proto, že při mé snaze o emigraci do Kanady, mi říkal, že se budu muset učit taky francouzsky. Na mou námitku, že už je snad na to pozdě, Jack odpověděl, že na jazyky není nikdy pozdě. Dalšími stevardy na kempových pláních byli manželé Kenningotonovi, Angličané, kteří se odstěhovali za dcerou na Nový Zéland, toho času zpátky v Anglii, naposledy před trvalým pobytem na Zélandě. Oba byli strašně milí a přátelští. Naše debaty (snad ani ne debaty, protože v té době byla moje angličtina dost omezená) se vesměs točily okolo ruské invaze do ČSSR, oni byly totiž členy komunistické strany Anglie a invazi pochopitelně schvalovali. S těmito milými lidmi jsem udržel písemný kontakt i po svém návratu do ČSSR.

Někteří návštěvníci GFC

Už jsem asi říkal, že lokalita našeho kempinkového areálu byla pro návštěvníky Londýna snad ze všech jiných kempů nejvýhodnější. Takže kdo chtěl vidět Londýn a spát v kempu, tak přijížděl k nám. Spali zde ve stanech nebo na ubytovně různé mládežnické skupiny z Anglie i Evropy. Pokud tu stanovali mládežníci z Německa, tak v jejich táboře vždy panoval naprostý pořádek a disciplína, což se ale vůbec nedalo říci o místních školácích. Několikrát jsem sledoval i výcviky židovské mládeže. Kluci i holky přijížděli na víkendy, aby podstoupili organizovaný branný výcvik. Pohled na ně byl však útrpný- nevěděli, která je pravá a která levá, byli neohrabaní, měli nadváhu a cvičení jim dělalo starosti.

V létě přijížděli i kluci a holky z Austrálie a Nového Zélandu, aby tu pracovali v kempu a navštěvovali Londýn. Vzpomínám na dva mladé lidi z NZ, kluk asi 25 let, si přijel do Anglie udělat pilotní zkoušky, že doma je to příliš drahé. Když končili pobyt, tak mi věnovali péřovou deku.

Na stálém parkovišti pro karavany tu na příklad parkovali po několik měsíců angličtí cikáni v nádherných a drahých karavanech, za okny vázy z broušeného skla.

Musím se zde zmínit i o třech děvčatech, na které nelze zapomenout. První z nich byla z Francie, a naše známost vedla k tomu, že jsem podnikl svou druhou cestu do Francie.

Tentokrát to ale bylo naprosté fiasko, protože mě pasoví úředníci ve francouzském přístavu La Havre nepustili do vnitrozemí. Připlul jsem z anglického přístavu Portsmouth se svým československým pasem, ale ten mi nebyl nic platný. Už nevím, zdali jsem neměl víza do Francie nebo povolení od Britů k návratu do Anglie. Ale prostě můj slavný pas mi byl k ničemu. Příští lodí jsem se musel vrátit do anglického Portsmouthu.

Další dvě byly slečny, do kterých jsem se zamiloval až po uši. Ta první byla ze Západního Berlína (více o tom píši v mém deníku, který je v příloze). Známost s třetím děvčetem trvá dodnes, jmenuje se Cathy van Santen a žije v Holandsku. Tehdy se svou přítelkyní přijely navštívit Londýn a já se s nimi seznámil, když jsem projížděl okolo jejich stanu se sekačkou z golfového hřiště. Cathy (vpravo) byla veselá a samozřejmě, že moc hezká. Setkali jsme se počátkem léta 1973, a koncem léta jsem za Cathy letěl do Amsterodamu, někdy v jednu ráno, a ona čekala na letišti (po celodenní práci učitelky). Let byl v nekřesťanskou hodinu, ale levný, protože jsem již cestoval na Mezinárodní studentský průkaz, vystavený v Londýnské studentské cestovní centrále. V té době jsem již kontaktoval zemědělskou školu v hrabství Cheshire, a měl zájem o studium v zahradnickém oboru. Ze školy mi přišla odpověď a pozvání na přijímací pohovor. Dopis s hlavičkou Cheshire College of Agriculture mi stačil na vydání Mezinárodního studentského průkazu, jehož jsem využil k zakoupení levné noční letenky do Amsterodamu.

S Cathy jsme odjeli na pobřeží k jejím rodičům a odtud pak podnikli pěší pochod (v rámci tradiční turistické akce) po blátivém pobřeží, neboť právě nastával odliv. Při vzpomínce na bílé Krkonoše jsem sténal, protože zde bylo sychravo a samé bláto.
S Cathy jsem se krátce poté rozešel, protože můj plán byl imigrovat do Austrálie.
V roce 1978 jsem ale při svém návratu do ČSSR navštívil Cathy v Amsterodamu znova.

Mezinárodní průkaz studenta opravňující ke slevám jízdenek.

Později Cathy, se svým partnerem Ruutem (s ním spojený příběh s StB zmíním později), přijeli několikrát k nám do Lánova na dovolenou a moje rodina zase k nim do Holandska. S Cathy jsem v kontaktu přes internet a u příležitosti narozenin si vyměňujeme lístky.

Při mé první návštěvě Cathy v Amsterodamu (1973) jsem v její sbírce gramofonových desek narazil na LP Holanďana Louise van Dyka (1941). Dokáže zahrát na klavír hudbu J. S. Bacha stejně dobře, jako jeho džezové vzory-Oscar Peterson, Bill Evans a Bud Powell. Mimochodem v době srpnové invaze 1968 do Československa hrál Louise po velkých ruských městech.
Jeho hudba se mi líbila ze všech LP, které Cathy měla ve sbírce, snad nejvíce a Cathy mi ji prostě věnovala (sama ji měla velice ráda). Za / pro Cathy vybírám její LP „*When a man loves a woman*“, kterou je možné najít na YouTube pod: *Louis van Dijk Trio – Inventione.*
https://www.youtube.com/watch?v=LcTEycTg4ss

Plán imigrace do Austrálie

Kanada mi nevyšla, tak jsem to zkusil znova, ale tentokrát do Austrálie. Bylo to asi po dvou letech mého pobytu v Anglii. Moje angličtina byla mnohem lepší, měl jsem něco málo našetřeno a práci bych dokázal dělat stejnou, jako zde na GFC - groundsman.

Australian House- v Londýně.

Před samotným pohovorem jsem byl poslán na zdravotní prohlídku do Harley Street, což je ulice ve středu Londýna, která už od 19. století je plná soukromých doktorů, nemocnic a zdravotních organizací.

Zvonek na dveřích lékaře „Pacienti & Hosté“.

V roce 1860 jich zde bylo 20 a v roce 1914 už téměř 200. Po druhé světové válce, když Dělnická strana založila státní zdravotnický systém, tak jich tu bylo okolo 1,500. Dnes je zaměstnáno v Harley Street více než 3000 lidí v různých klinikách, lékařských a záchranářských ambulancích a nemocnicích.
Za lékařskou prohlídku jsem musel zaplatit deset guineí (v té době

byl stále ještě používán starý peněžní systém, kdy jedna libra měla 20 šilinků, zatímco jedna guinea měla 21 šilinků, což v desetinné soustavě znamenalo £1,05). S lékařským dokladem jsem se vrátil do Australského domu, kde jsem jej přiložil ke své žádosti o imigraci. Asi za tři týdny mi moje žádost o imigraci přišla poštou kladně vyřízena. V té době jsem už byl díky mému šéfovi, Billovi Stylesovi, členem Institutu of Groundsmanship (IOG), což byla organizace sdružující pracovníky trávníkářského průmyslu a nabízela se možnost získání vyšších kvalifikací a s tím i perspektiva zajímavých a dobře placených zaměstnání. Nabídku imigrace do Austrálie jsem tedy prozatím odložil a rozhodl se využít studijních možností v Anglii.

Makání na sobě

Možnosti sebezdokonalování, které se nabízely v Anglii, byly snad neomezené. Loughton College bylo skvělé místo nejen ke studiu angličtiny, ale i pro sportovní aktivity. Už doma na vesnici jsem se seznámil s judem (trénoval nás chlapík, který byl u parašutistů a pral se za Duklu Jičín), a tak jsem se přihlásil do kurzu i v Loughton College. Do stejného kurzu juda chodil také jeden starší bělovlasý pán, byl to Ir, a měl prodejnu s elektrospotřebiči. Já už jsem žil v Anglii nějakou dobu, vždy jsem si dokázal vše vyprat, ale nic jsem nežehlil. Ten milý pán mi věnoval ze svého obchodu žehličku, abych si mohl žehlit. Považoval jsem to ale za ztrátu času, takže jsem žehlil pouze límečky košil a konce rukávů.

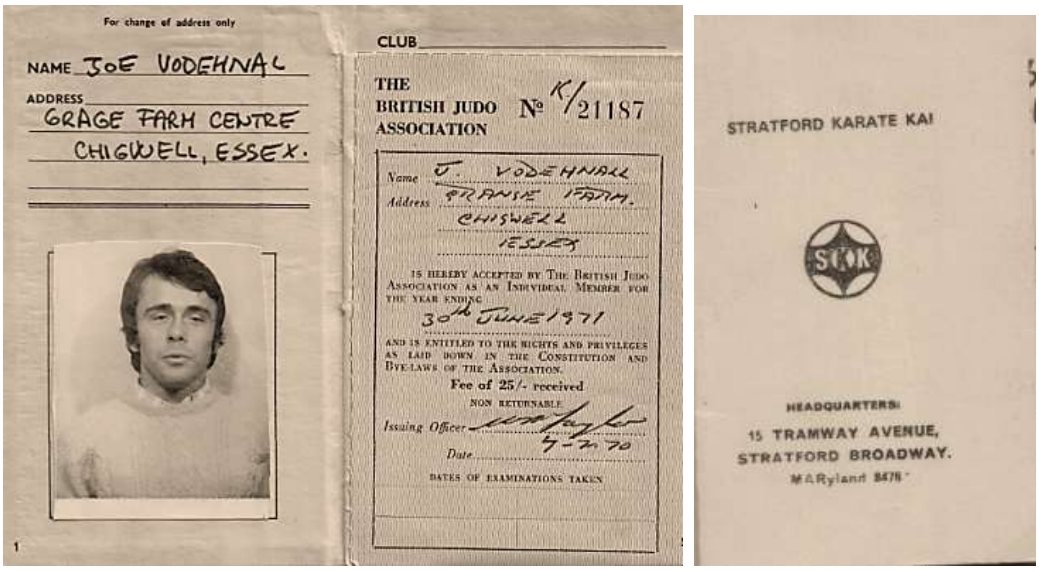

Vlevo je průkaz klubu juda a vpravo pak průkazka karate.

Když kurz juda skončil a začal úplně nový kurz karate, tak jsem přihlásil. Pokud probíhal v Loughton College tak to nebyl problém, ale následující rok byl přemístěn do východní části Londýna, do Stratfordu. To znamenalo jízdu metrem, vyšší náklady, ale hlavně zápasy s černochy, a ti nás bílé nešetřili. Stratford byla lokalita se silnou populací barevných imigrantů a v 70 letech působila tato část města docela depresivně. A když jsem pak od jednoho černocha dostal pořádný výprask (ránu na ucho, na které jsem dlouhou dobu neslyšel a ránu na solar plexus, po které jsem šel k zemi), tak jsem tam už nejel. S uchem jsem šel

k doktorovi, ale nic nemohl dělat. Jakou jsem asi za šest týdnů měl radost, když jsem opět slyšel zpívat ptáky na stromech! Tímto bojové sporty pro mne skončili.

Náš karate klub ještě v Loughton College. Trenér, Mr. Bell, měl 3. Dan.

Přestože mi můj táta poslal nové kolo, tak si nepamatuji, že bych nějak zvlášť moc jezdil, co jsem a ale dělal pravidelně, bylo běhání po našem nádherném golfovém hřišti. Práce začínala až od 8 hodin, a protože jsem bydlel v areále a byl jsem u naší garáže za 5 minut, tak jsem si chodil často ráno běhat - rosa na posekaném hřišti, mlhavé opary okolo řeky Roding, výhled na Epping Forest, zpěv ptáků, nádherný vzduch a klid.
Tou dobou zde ale řádila nemoc stromů, která naprosto změnila ráz celé britské krajiny. Během 70 let zmizely milióny jilmů, které byla v krajině i v parcích naprosto dominantní. Před vypuknutím epidemie bylo v Britanii na 30 miliónů jilmů a počátkem 80 let uhynula většina z nich. Starý jilm je mnohem větší než starý dub, takže ráz krajiny byl okamžitě jiný. Jednalo se o environmentální katastrofu, z které se krajina bude vzpamatovávat po staletí. Nemoc jilmů-*grafióza*-v Anglii běžně známá pod názvem holandská nemoc (choroba byla objevena ve 20 letech minulého století v Holandsku), je šířena kůrovcem, který se živí celulózou z jilmového dřeva, tu však neumí rozložit, a proto na sobě přenáší houbu, která ji rozkládá.

Houba zamezuje protékání mízy cévami, což způsobuje postupné usychání nejdříve větví, později celého stromu. Virus, který tentokrát byl zavlečen do Evropy dodávkou dřeva ze Severní Ameriky, byl však mnohem účinnější než ten, který objevili v Holandsku. Léčba choroby, kterou přenášel hmyz, nebyla přes všechny pokusy o injektáž do kmenů úspěšná, a tak, aby se předešlo šíření choroby, byly napadené jilmy káceny a páleny.

Lidé mladší 50-60 let nemají potuchy, co z krajiny zmizelo. V ČR byly poslední zbytky uschlých jilmů na Pálavských vrších vykáceny v 70. letech 20. století. Dnes je vzácností uvidět zdravý, starý vzrostlý jilm, a pokud ano, tak roste vždy izolovaně mezi jinými druhy.

Více vzdělání

V Loughton College jsem pokračoval ve studiu angličtiny a navštěvoval kurz zakončený zkouškou, kterou skládali patnáctiletí Angličané, tzv. „O“ Level. Kromě toho jsem ještě chodil na soukromé hodiny k velšskému učiteli do Buckhurst Hill a jemu platil jednu guinea / hodinu (v době, kdy můj plat byl o něco málo vyšší než 10 gunieas za týden).

Ve svém novém povolání, a jako člen IOG, jsem složil základní zkoušku 3. Stupně-operatér, poplatek činil £1.10.0d (jedna libra, deset šilinků a nula pencí). Byl to docela zážitek, protože jsem jel do Londýna metrem a pak vlakem do jižní části města na sportoviště London University-Motspur Park. Zkouška byla ve formě písemné a praktické. Písemný test trval 30 minut a skládal se z objektivních otázek, tzn., že u každé otázky se nabízely tři odpovědi, a bylo třeba zaškrtnout jednu z nich. Praktické a ústní zkoušky trvaly 3 hodiny a jednalo se o splnění 6 úkolů z připraveného seznamu. Zkouška dopadla dobře a já získal svůj první výuční list v oboru „Údržbář sportovišť“.

Příští rok jsem skládal vyšší zkoušku-IOG 2. stupně, opět v Motspurk Park. Zde už bylo třeba znát více, než co jsem doposud poznal ve své práci. Zakoupil jsem si tedy tzv. Trávníkářskou bibli, „*Turf culture*“, která pojednávala o managementu všech typů sportovních trávníků a navštěvoval všechny přednášky naší pobočky IOG v severovýchodní části Londýna, kde Bill zastával pozici pokladníka. Písemné zkoušky trvaly 3 hodiny a praktické také 3 hodiny. Opět jsem uspěl a na základě těchto zkoušek, plus certifikátu “O“ Level z Angličtiny, jsem mohl žádat o přijetí na jednoroční kurz, který probíhal na zemědělské škole, obor zahradnictví, ve městě Nantwich, hrabství Cheshire, ale k tomu se dostanu v příští kapitole. Před tím si ještě velice rád připomenu zážitky z mojí „chmelové brigády“.

Dovolená v Kentu

Druhým rokem na GFC jsem se seznámil s jedním starším pánem, který sem jezdil pravidelně za svým invalidním přítelem, aby jej povozil v kolečkové židli po areále, jmenoval se pan Middleton. A milý pan Middleton jakmile slyšel, že jsem Čech, tak usoudil, že rozumím pivu a dokonce, že jsem už i trhal chmel, tak mi dojednal chmelovou brigádu v hrabství Kent, což byla vyhlášená oblast na pěstování ovoce a chmele, a proto má i přezdívku „*Zahrada Anglie*“.

Čekala mě dovolená a můj šéf Bill Styles mi vřele doporučil, abych tam určitě jel. Řekl mi, že období sklizně chmele bývalo kdysi obrovskou příležitostí pro chudé rodiny z Londýna, neboť se dostali na venkov a do přírody.

Na chmelové dovolené jsem strávil dva týdny, a v průběhu nedělního volna jsem měl možnost prozkoumávat místní krajinu. Vzpomínám na dvě zvláštnosti. Zahrada Anglie byla plná spadaných jablek, nikdo totiž jablka nesklízel. Když jsem se ptal farmáře proč tomu tak je, smutně mi odpověděl, že jablka z Francie se na britském trhu prodávají levněji.

Druhá zvláštnost byly malé opuštěné a zchátralé boudy rozházené po okolí. Došlo mi, že zde kdysi asi bydleli trhači chmele z Londýna. Takže si udělám výlet do uličky vzpomínek a poslechnu si něco málo o tom, co kdysi bývalo největším bohatstvím Kentu.

Video https://www.youtube.com/watch?v=ZEaj3pXRR2s, z s názvem **Hop Pickers** (**1957; Sběrači chmele**) ukazuje autentické záběry ze života trhačů chmele. Dozvíme se např., *„že trhání chmele byla rodinná záležitost, na kterou se všichni těšili. Byly zde rodiny, které přijížděly pravidelně po čtyřicet let, a nebylo neobvyklé, když ve skupině trhačů byly i tři generace. Mnozí z nich přijížděli z Jižního Londýna, tzv. „cockney“. Před lety přicházeli pěšky, dnes přijíždějí auty, nákladáky, vlakem nebo i na kole. Před 2. světovou válkou zde pracovalo zhruba 7000 lidí po tři týdny, zatímco dnes se jejich počet snížil na polovinu.“*

Pilná rodina mohla vydělat £40 za čtyři týdny, což se rovnalo mzdě průměrného muže za deset týdnů práce.

Takto na chmelovou brigádu vzpomíná jeden londýnský kluk:“ *V létě 1940 mi bylo šest let, když jsem odjel „chmelařit“s matkou a mladší sestrou někam do chmelnic v Kentu. Trhání chmelových šišek se mi moc nelíbilo, ani běhání a hraní v chmelnicích, protože to všude vypadalo stejně a kdykoliv jsem se zatoulal trochu dál, tak jsem se vždy ztratil, kromě toho, zápach chmele byl všude okolo, a zdálo se, že je i v našem jídle. V té době to ale byla naše nejlepší příležitost k prázdninám, a kromě toho se zde daly vydělat i nějaké peníze, i když*

v našem případě to nebylo zas tak moc. Byl to ale zároveň i čas Bitvy o Britanii a na obloze bylo stále co sledovat. Při jedné takové akci se zdálo, že se jedná o střet pouze mez dvěma letadly, německým bombardérem a našim Spitfirem. Moc si z toho už nepamatuji, jenom to že ke konci se bombardér naklonil a ztratil ve velkém mraku, zatímco Spitfire zatočil na opačnou stranu. Asi obě dvě letadla letěla nad mraky, protože za okamžik byl Spitfire na druhé straně mraku, zatímco bombardér letěl dolů v plamenech a kouři. Všichni jsme nadšeně křičeli, když nad námi Spitfire udělal vítězný vrut, ale zároveň jsme si všimli padáků, které se snášely dolů od zasaženého bombardéru. Určitě jsem přestal křičet, protože to vypadalo, že skuteční a živí Němci dopadnou blízko nás. Ulevilo se mi, když nás parašutisti přelítli a spadli za malým lesíkem chalupami. Té noci jsem měl velký strach, že by mohli Němci v noci na nás přijít. Přestal jsem se bát teprve, až jsem se příští den dozvěděl, že posádka bombardéru byla zajata.

Informace týkající se příležitostí výdělku trháním chmele bylo možné získat z podobných brožurek ***„Vydělej si peníze na dovolené sběrem chmele v Kentu“.***

Ještě jedno video, **'Hopping Down in Kent' (Chmelaření v Kentu),** ve kterém vzpomínají rodilí Londýňané na svá chmelařská léta:

https://www.youtube.com/watch?v=K9Px8GFeIMU

„Rodiny žili v těchto boudách, vařili před nimi a bylo zde rušno. Přicházeli jsme i v 60-tých letech, když už mechanizace běžela na plné obrátky. Pro místní jsme byli imigranti z Londýna. Dnes jsou zde místo nás imigranti z Východní Evropy. Stále tu ještě je několik polí, ale sklizeň se provádí mechanicky, veškerá romantika je pryč.“

Snímek z počátku 70 let, když jsem tu o „dovolené vydělával peníze sběrem chmele“.

V 70 letech už jednotlivé šišky chmele nikdo netrhal, postup byl takový, že se nejprve rostlina, která se šplhala po drátě do 5-6 m, u země i s drátem ustřihla, a pak celá strhla dolů na vlek tažený traktorem. Plné vleky se odvážely ke kombajnu, který odděloval šišky od rostlin. Nejlepší šišky byly vždy na vrcholu rostlin, a často se stávalo, že právě tyto vršky zůstávaly buď ještě uchyceny na drátech, nebo spadly na zem a posádka vozu to ignorovala, protože měla dost své práce. Moje zkušenost ze sběru v roce 1963 v Markvarci, mi ale nedala, a tyto spadlé nejlepší kusy jsem vždy posbíral. Když mi pak brigáda končila, tak se farmář loučil se slovy:“*Ostatním to neříkám, ale budeš-li chtít přijít příští rok zase, tak jsi vítán.“*Ti ostatní byli angličtí studenti, kteří měli asi raději pivo než chmelové šišky.

Chmelařská vesnice s tradičními sušičkami zeleného zlata, mnohé z nich jsou více než 300 let staré a v Kentu se ještě dnes dají vidět. Mnohé z nich jsou však přestavěny na obytné domy. Uhlí nebo dřevěné uhlí se spalovalo v jejich dolní části a horky vzduch vysušil šišky přes noc, příští den se odvezly do Londýna. Cílem bylo snížit vlhkost chmelových šišek na 8 %.

Přestavěný „oats house“(sušička chmele) na obytný dům.

Markvarec, okr. Louny, snímek z dnešních let, kaple na návsi, kde jsem se školou, už v roce 1963 jako student, byl na chmelové brigádě. Za první republiky působila na Markvarci odbočka Českého chmelařského spolku. Tehdy měla obec 140 obyvatel, dnes jich tu žije okolo osmdesáti.

Své vyprávění z GFC bych rád zakončil mini episodou, která se mi přihodila v létě 1969. Už nevím při jaké to bylo příležitosti, ale zalhal jsem totiž jedné paničce, která bydlela blízko našeho GFC, že jsem z Jugoslávie (poté co Rusové bez námahy obsadili naši zem, tak jsem se někdy trochu styděl, že jsem Čech), ale dostal jsem se do velikého trapasu. Ona totiž v Jugoslávii byla, moc se jí tam líbilo, a protože tam plánovala znovu jet, tak chtěla, abych jí učil jugoslávsky. Průšvih! Už si nepamatuji, jak jsem se z toho vyvlékl, ale fakt je, že od té doby jsem už nikdy netvrdil, že pocházím z jiné země než z Československa. Co to znamená být hrdý na svou zem, jsem však rovněž poznal na GFC. Bylo to na společné umývárce, kde vedle mne při ranním holení byl mladý muž, a na mou otázku odkud je, vypnul hruď, zabušil na ni se slovy *„z Texasu“!*

Čtyři roky strávené v tomto úžasném kosmopolitním prostředí pro mne znamenaly naprosto jedinečné časy objevů a poznávání, a to především po lidské stránce, přiznávám, že jsem měl štěstí na lidi. Ze zapadlé vesnice v Podkrkonoší jsem najednou a bez přípravy, bez propagační masáže dnešních dnů, byl umístěn do obrovského divadla, ve kterém jsem se stával neustálým pozorovatelem. Když jsem šel spát, tak jsem se těšil, že jdu zadarmo do kina, protože se mi vždy zdávaly neskutečně zajímavé sny. Pamatuji si na jeden, že jsem propadal na SVVŠ z ruštiny, ale říkal jsem soudružce učitelce:“Ale mě to nevadí, já umím anglicky!“

Kdykoliv to šlo, tak jsem o nedělích jezdil do Londýna, na výlet mi stačila jedna libra. Jak jsem již uvedl, můj plat byl £11 týdně. Pět liber jsem utratil za stravování a nákup potřebných pomůcek, pět liber jsem šetřil a £1 jsem mohl utratit za výlet do Londýna. Zde byla natolik kosmopolitní společnost, především v místech jako Hyde Park, že nebylo ani možné cítit se sám. Prostě byl jsem jedním z nich. Každou neděli jsem se těšil na pondělí, že půjdu do práce, kde zase něco objevím nebo někoho zajímavého potkám.

Popis mého čtyřletého pobytu na GFC je tímto u konce. Než však začnu novou kapitolu, tak se ještě jednou musím zmínit o člověku, který pro mne v těchto letech (ale i dodnes) hodně znamenal a na kterého jsem se vždy těšil při mých cestách do Anglie po roce 1989.

W.A.Styles byl pro mne reprezentantem té staré dobré Anglie, nedostižitelným vzorem, přítelem, rádcem, učitelem a já měl to štěstí, že jsem v jeho společnosti mohl být denně od rána do večera po čtyři roky.
Bylo úžasné ho sledovat, jak se chová k ostatním lidem v práci, ke svým podřízeným, k manažerovi, k cizím lidem, ke kolegům groundsmanům, jaký má respekt k zakladateli areálu Siru Donaldu Allenovi, ke královské rodině, co si myslí o politice a 2. světové válce. Uměl odhadnout charaktery vyčuraných osob a jasně je pojmenovat. Nebál se říci, co si myslel, ale byl vždy taktní. Nikdy nebyl hrubý ani sprostý, když ale chtěl na něco zanadávat/zaklet, tak použil slovo *„bugger“.*
Do práce jsem nosil zápisník s otázkami z angličtiny a kdykoliv byla příležitost, tak jsem se Billa ptal a on vysvětloval. Jednalo se o rčení, přísloví nebe běžné fráze, vzpomínám např. na „*An apple a day keeps the doctor away” (*Doslovný překlad:“*Jablko každý den udrží doktora ven“).* Vysvětloval mi termíny, které jsem nenašel ve slovníku. Jednou se mi stalo, že mi Bill

řekl, abych zkontroloval praporky na greenech našeho golfového hřiště, no a já, abych to měl dřív hotovo, tak jsem si vzal kolo, ale bohužel jsem s ním přijel až na green, uviděl mě Brian a z dálky na mne křičel a nadával. Jediné slovo, které jsem mu rozuměl, bylo *„fak“*, i když jsem neznal význam slova, tak mi bylo jasné, že jsem udělal něco špatně. Ve slovníku jsem žádné takové slovíčko nenašel, a tak příští den, na cestě domů z práce, jsem to říkal Billovi, a on mi vysvětlil význam slova „*fuck“*.

Bill mě učil nejen angličtinu, ale především základy mého nového povolání groundsmana. Díky jemu jsem vstoupil do profesní organizace IOG, a také díky jemu jsem měl možnost na vlastní oči vidět / poznat trávníkářský průmysl, protože mě přivedl na výstavu techniky a všeho, co se týkalo managementu sportovních trávníků a okrasné zeleně. V našem malém sportovním areále GFC bych nikdy netušil, co vše to obnáší. Každoroční výstavu pořádala organizace IOG v areále sportoviště Londýnské University Motspur Park na rozloze mnoha hektarů. Nikde v Evropě snad podobná výstava tehdy nebyla a ani nemohla být, protože tolik sportů na různých trávnících a tolik tradiční parkové úpravy bych těžko někde jinde hledal.

Termín trávníkářský průmysl si v Čechách nedávno nikdo ani nedokázal představit, protože u nás známe většinou pouze fotbalový trávník, který je ale často v tak špatném stavu, že jej ještě i dnes někteří sportovní komentátoři nazývají *terénem.* Díky klimatickým podmínkám a anglické kultuře patří trávníky neodmyslitelně do anglické krajiny.

Termín „*sportovní trávníky“* opět pochází z Anglie, neboť všude, kam vstoupila noha anglického kolonizátora, s sebou přinesla své domácí sporty, které se hrají na trávnících- kriket, golf, bowling, polo, fotbal, ragby a tenis. Můj přítel, zasvěcený hráč kriketu, Peter Finch, kdysi řekl: “*Kriket byl největším darem Anglie jejím koloniím*.“ Každý z těchto trávníků má odlišnou specifikaci a odlišný management, což v průběhu let vedlo k obrovskému sortimentu trav, chemických prostředků, hnojiv a techniky. Samozřejmě, že povinností groundsmana je i péče o umělé povrchy a povrchy pro atletické disciplíny.

Nelze ale opomíjet „*okrasné trávníky“,* které mají obrovskou tradici v oboru anglického zahradnictví. Když se americký turista před lety podivoval nad kvalitou trávníků v Anglii, a ptal se, jak to dělají, dostal odpověď: *“To není tak těžké, stříháme a válcujeme“*, ale turistovi to nestačilo, tak se ještě zeptal.“A jak dlouho děláte?“, odpověď byla *„300 let*.“

Na jaře 1973 mi Bill řekl „*Jedem se podívat do Londýna na Chelsea Flower Show“*formálně známou jako Velká květinová výstava.

Snímek z Chelsea Flower Show.

Nejprestižnější květinovou výstavu na světě, jež inspiruje milióny lidí a přichází s novými trendy v zahradní architektuře, pořádá každé jaro Královská zahradnická společnost (RHS) v zahradách areálu vojenské nemocnice Chelsea, již od roku 1912. Celý objekt, založený anglickým králem Charlesem II. v roce 1682, má rozlohu 26.5 ha a slouží jako domov důchodců pro přibližně 300 válečných

veteránů. Kterýkoliv muž nebo žena nad 65 let (podmínkou je, že musí být sám) mohou požádat o umístění v domově, přičemž důstojníci musí mít odslouženo minimálně 12 let.

Královská vojenská nemocnice Chelsea.

Váleční veteráni si užívají bowling v areále Královské nemocnice Chelsea, 1945.

Květinovou výstavu navštíví každý rok 157 000 návštěvníků, avšak jejich počet je omezen vzhledem k velikosti zahrady kapacitě, která je 4,5 ha. Výstava trvá čtyři dny a všechny vstupenky musí být zakoupeny předem.

W.A. Styles na výstavě Chelsea Flower Show, Londýn 1973.

Po roce 1989, když jsem opět mohl cestovat do Anglie, tak pokud můj plán cesty mohl zahrnout návštěvu domova důchodců v Buckhurts Hill a mluvit s Billem, tak to pro mne vždy byl velký zážitek, událost, na kterou jsem se vždy těšil. Jeho zaměstnavatel, Chigweel District Council, se k Mr. Stylesovi zachoval velice pěkně, když mu i jeho ženě Frances, zajistil místo v novém moderním domově důchodců. Měli zde svůj byt a veškeré pečovatelské služby. Pamatuji si, že když už Bill žil sám, a já ho jednou navštívil navečer, tak mi nabídl, abych u něho přespal. Vždy rád slyšel, co dělám a jak se mi daří v podnikání. V té době jsem dovážel osivo od přední anglické semenářské firmy Johnsons Seeds, a protože se Bill stále věnoval své zahrádce (byla v pronájmu od města) a četl zahradnické časopisy, tak jsem v jeho slovech pokaždé nacházel novou inspiraci.
Bill mě přivedl nejen k velice zajímavému povolání groundsmana, u kterého jsem zůstal až do dnešních let, ale inspiroval mne i k včelaření, protože jeho med byl vždycky lepší než ten z obchodu. Po mém návratu do země omezených možností se tak včelařství mohlo stát mým oblíbeným koníčkem.

Výběr hudby, kterou měl můj přítel rád, jsem konzultoval s jeho syny Martinem a Grahamem a dovolím si zde citovat staršího z nich Grahama: "Za mlada byl tatínek zpěvákem v kostelním sboru (já i Martin jsme jako kluci též často zpívali ve sboru) a jsem si jist, že řadu sborových písní měl velice rád, např. „All things bright and beautiful" (*Všechny krásné věci"*).

All Things Bright and Beautiful, by John Rutter - Mormon Tabernacle Choir

https://www.youtube.com/watch?v=HcEk6vFgpf4

Odcházení z GFC

Na jaře 1973 jsem v našem odborném časopise- THE GROUNDSMAN (měsíčník pro členy IOG) - narazil na reklamu zemědělské školy Cheshire College of Agriculture, ve které se nabízel kurz pro manažery parků a sportovišť. Zkouška 2. stupně IOG by mohla stačit pro přijetí ke studiu, i když rozhodující pro výběr uchazečů měl být pohovor, přímo ve škole.

Cestu na sever Anglie jsem absolvoval vlakem. Nejprve metrem do Londýna na železniční stanici Londýn Euston a odtud vlakem na sever Anglie do stanice Crew. Ze stanice autobusem do městečka Nantwich, kde se nacházela Reaseheath College, neboli Cheshire College of Agriculture

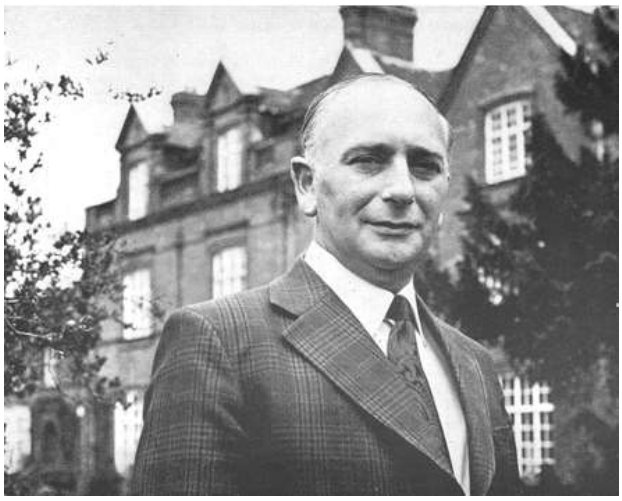

Ředitelem školy byl pan G. J. England. Trochu netypické jméno, většinou by podobné jméno bylo pan English (pro srovnání s češtinou by to bylo stejně nezvyklé, tedy - pan Česko místo pan Čech).

Vstupní pohovor jsem udělal a můj šéf Bill Styles mě v mém úmyslu podporoval, a stejně tak i Les Noble, a samozřejmě, že i Jeevesovi. Zbývalo jen získat na svou stranu i mého zaměstnavatele, protože se jednalo o jeho finanční podporu. Manažer, Harry Collett, mi tedy vyjednal schůzku na městské radnici.

Městská rada si mne pozvala k pohovoru a já se dostavil na radnici. Tehdy to byla ještě stará budova, se starou halou, ve které jsem čekal, až mne sekretářka pustí do jednací místnosti. Po vstupu do krásné staré místnosti, s obrazy na stěnách, jsem se posadil na židli, která byla umístěna před velkým starým dubovým stolem. Za stolem sedělo několik radních a všichni mě pozorovali. Padlo několik otázek, z nichž zásadní zněla:"*Plánujete návrat zpátky do našeho města?"* Musel jsem s pravdou ven a přiznat, že nikoliv, a dopadlo to přesně, jak jsem čekal, finanční podporu jsem nezískal. Bylo zcela jasné, že nebudou hradit studie někomu, kdo se nechce vrátit zpět do jejich služeb.

Pro mne to nebyl zas tak velký problém, protože za čtyři roky, které jsem odpracoval na GFC jsem si ušetřil dostatek peněz ke studiu, které bylo nutné pro slibně vypadající kariéru v trávníkářském průmyslu. Sbalil jsem kufry a vše, co jsem nemohl pobrat, jsem nechal u svého přítele Lese Noblea, včetně jízdního kola.

ZATÍMCO ZTRÁCÍME SVŮJ ČAS VÁHÁNÍM A ODKLÁDÁNÍM, ŽIVOT UTÍKÁ – SENECA

Přílohy

1. Rozsudek

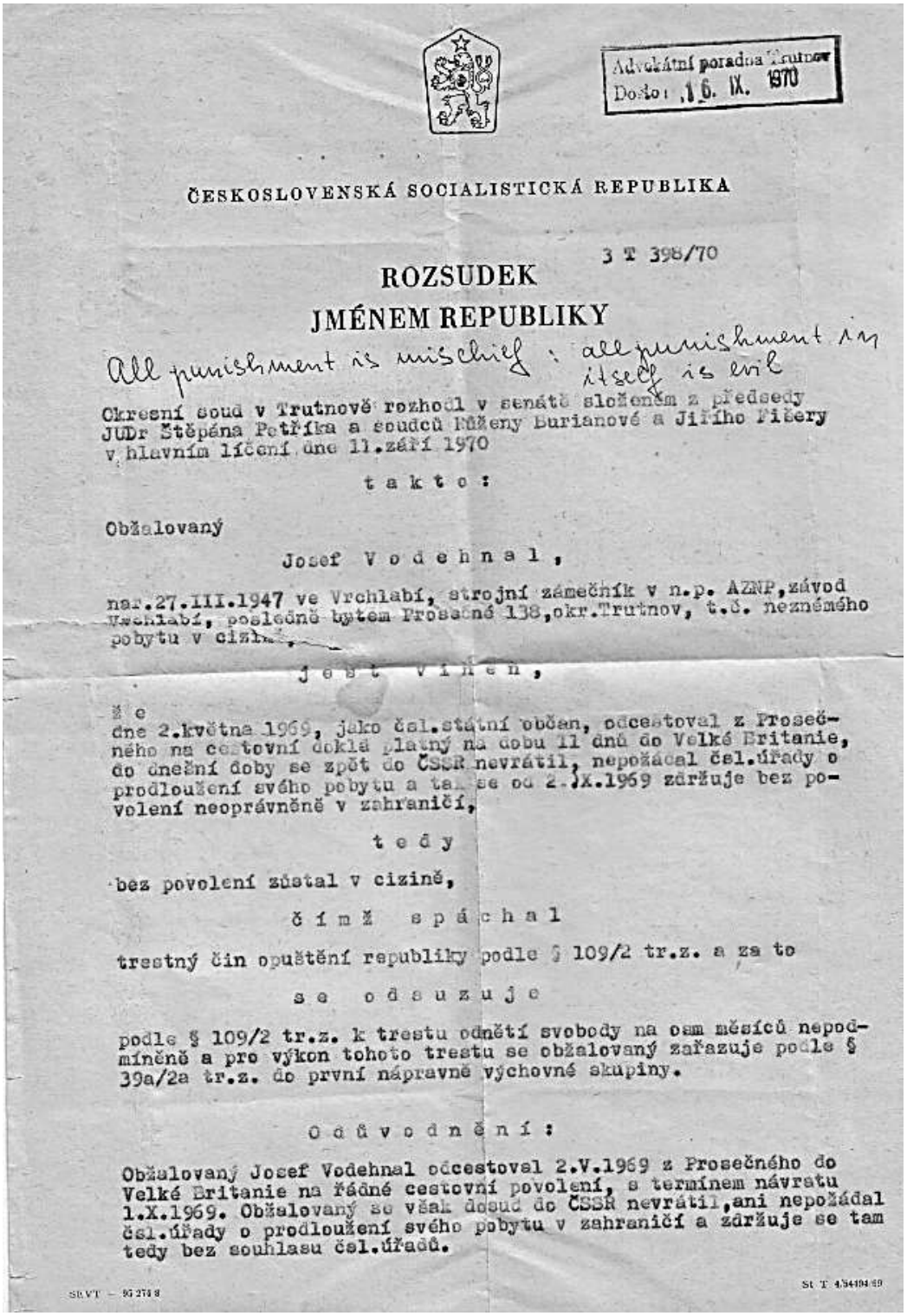

Advokátní poradna Trutnov
Došlo: 16. IX. 1970

ČESKOSLOVENSKÁ SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA

3 T 398/70

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

All punishment is mischief : all punishment in itself is evil

Okresní soud v Trutnově rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr Štěpána Petříka a soudců Růženy Burianové a Jiřího Fišery v hlavním líčení dne 11.září 1970

takto:

Obžalovaný

Josef Vodehnal,

nar.27.III.1947 ve Vrchlabí, strojní zámečník v n.p. AZNP,závod Vrchlabí, posledně bytem Prosečné 138,okr.Trutnov, t.č. neznámého pobytu v cizině,

jest vinen,

že
dne 2.května 1969, jako čsl.státní občan, odcestoval z Prosečného na cestovní doklad platný na dobu 11 dnů do Velké Britanie, do dnešní doby se zpět do ČSSR nevrátil, nepožádal čsl.úřady o prodloužení svého pobytu a tam se od 2.IX.1969 zdržuje bez povolení neoprávněně v zahraničí,

tedy

bez povolení zůstal v cizině,

čímž spáchal

trestný čin opuštění republiky podle § 109/2 tr.z. a za to

se odsuzuje

podle § 109/2 tr.z. k trestu odnětí svobody na osm měsíců nepodmíněně a pro výkon tohoto trestu se obžalovaný zařazuje podle § 39a/2a tr.z. do první nápravně výchovné skupiny.

Odůvodnění:

Obžalovaný Josef Vodehnal odcestoval 2.V.1969 z Prosečného do Velké Britanie na řádné cestovní povolení, s termínem návratu 1.X.1969. Obžalovaný se však dosud do ČSSR nevrátil,ani nepožádal čsl.úřady o prodloužení svého pobytu v zahraničí a zdržuje se tam tedy bez souhlasu čsl.úřadů.

Poznámka, kterou jsem si připsal sám:"Všechny tresty jsou darebáctví: tresty samy o sobě jsou zlem".

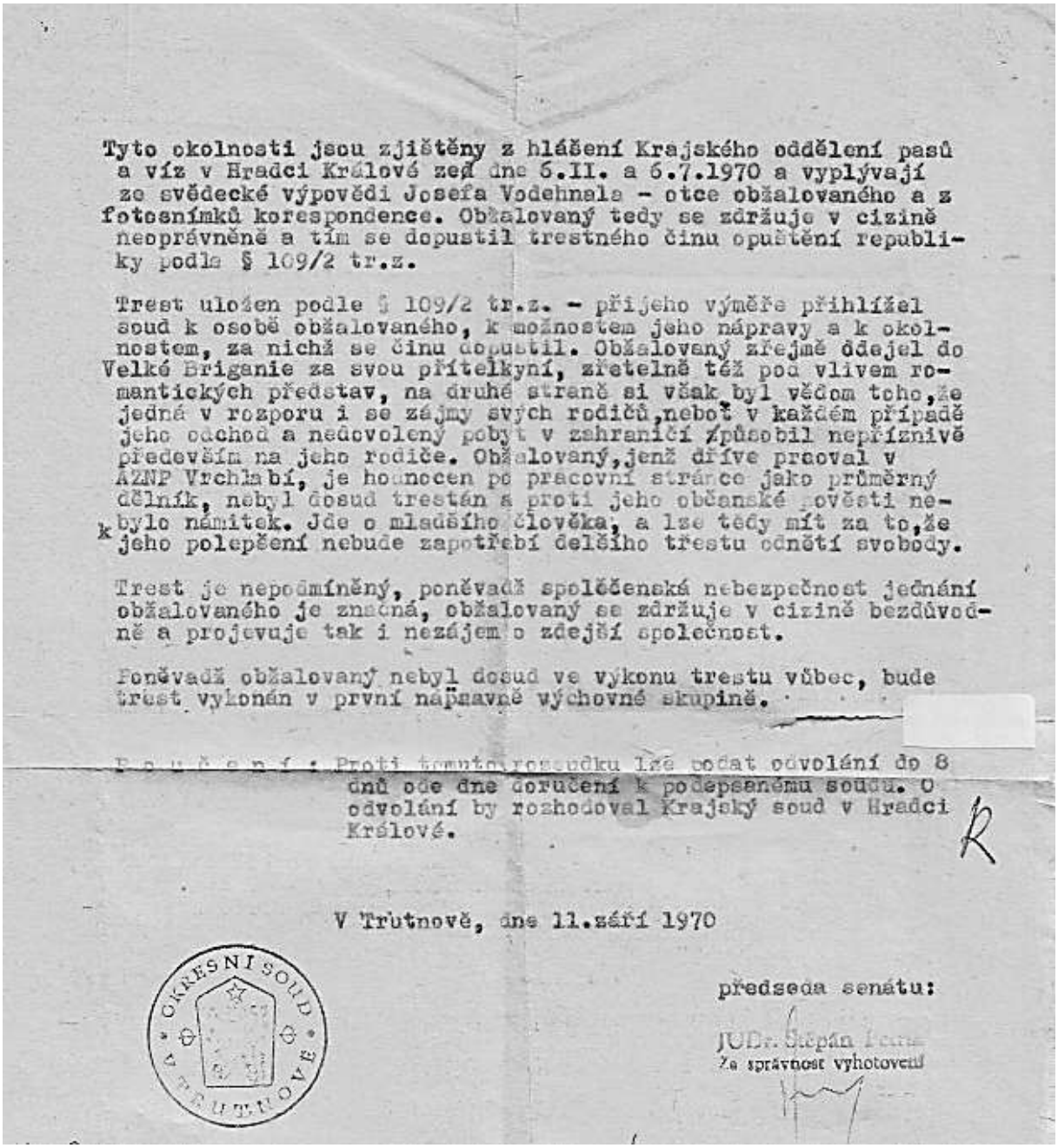

Tyto okolnosti jsou zjištěny z hlášení Krajského oddělení pasů a víz v Hradci Králové zejí dne 6.II. a 6.7.1970 a vyplývají ze svědecké výpovědi Josefa Vodehnala - otce obžalovaného a z fotosnímků korespondence. Obžalovaný tedy se zdržuje v cizině neoprávněně a tím se dopustil trestného činu opuštění republiky podle § 109/2 tr.z.

Trest uložen podle § 109/2 tr.z. - přijeho výměře přihlížel soud k osobě obžalovaného, k možnostem jeho nápravy a k okolnostem, za nichž se činu dopustil. Obžalovaný zřejmě odjel do Velké Briganie za svou přítelkyní, zřetelně též pod vlivem romantických představ, na druhé straně si však byl vědom toho, že jedná v rozporu i se zájmy svých rodičů, neboť v každém případě jeho odchod a nedovolený pobyt v zahraničí způsobil nepříznivě především na jeho rodiče. Obžalovaný, jenž dříve pracoval v AZNP Vrchlabí, je hodnocen po pracovní stránce jako průměrný dělník, nebyl dosud trestán a proti jeho občanské pověsti nebylo námitek. Jde o mladšího člověka, a lze tedy mít za to, že jeho polepšení nebude zapotřebí delšího trestu odnětí svobody.

Trest je nepodmíněný, poněvadž společenská nebezpečnost jednání obžalovaného je značná, obžalovaný se zdržuje v cizině bezdůvodně a projevuje tak i nezájem o zdejší společnost.

Poněvadž obžalovaný nebyl dosud ve výkonu trestu vůbec, bude trest vykonán v první nápravně výchovné skupině.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku lze podat odvolání do 8 dnů ode dne doručení k podepsanému soudu. O odvolání by rozhodoval Krajský soud v Hradci Králové.

V Trutnově, dne 11.září 1970

OKRESNÍ SOUD V TRUTNOVĚ

předseda senátu:

JUDr. Štěpán [illegible]

Za správnost vyhotovení

*V mé absenci mě Okresní soud v Trutnově odsoudil nepodmíněně k 8 měsícům vězení. Měli na to paragraf, ale jak soudci uvádějí v předposledním odstavci, bylo tomu:"... **pod vlivem romantických představ…**". Takže odsouzen za romantiku!*

2. The Institute of Groundsmanship (IOG)

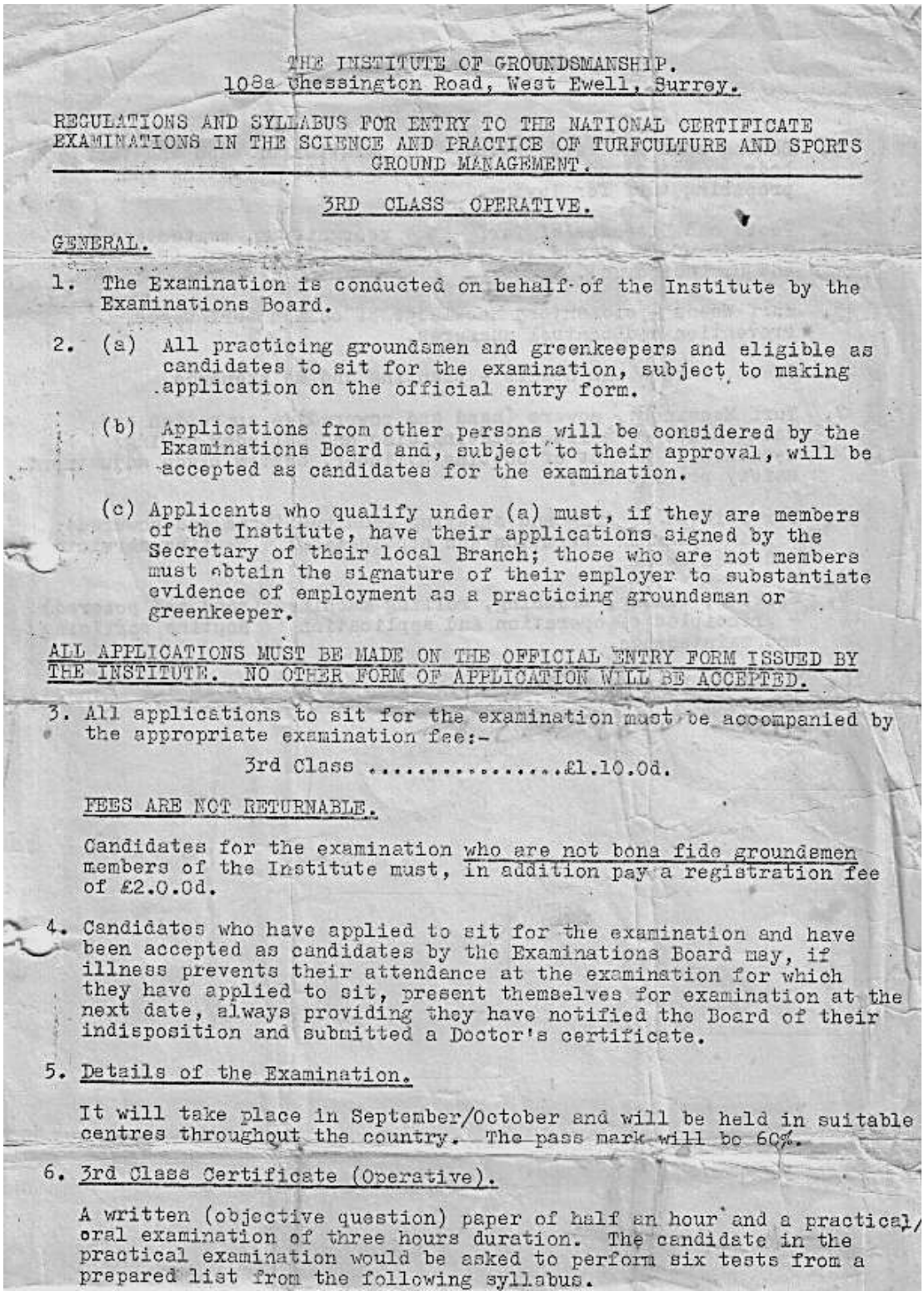

THE INSTITUTE OF GROUNDSMANSHIP.
108a Chessington Road, West Ewell, Surrey.

REGULATIONS AND SYLLABUS FOR ENTRY TO THE NATIONAL CERTIFICATE EXAMINATIONS IN THE SCIENCE AND PRACTICE OF TURFCULTURE AND SPORTS GROUND MANAGEMENT.

3RD CLASS OPERATIVE.

GENERAL.

1. The Examination is conducted on behalf of the Institute by the Examinations Board.

2. (a) All practicing groundsmen and greenkeepers and eligible as candidates to sit for the examination, subject to making application on the official entry form.

(b) Applications from other persons will be considered by the Examinations Board and, subject to their approval, will be accepted as candidates for the examination.

(c) Applicants who qualify under (a) must, if they are members of the Institute, have their applications signed by the Secretary of their local Branch; those who are not members must obtain the signature of their employer to substantiate evidence of employment as a practicing groundsman or greenkeeper.

ALL APPLICATIONS MUST BE MADE ON THE OFFICIAL ENTRY FORM ISSUED BY THE INSTITUTE. NO OTHER FORM OF APPLICATION WILL BE ACCEPTED.

3. All applications to sit for the examination must be accompanied by the appropriate examination fee:-

3rd Class .....£1.10.0d.

FEES ARE NOT RETURNABLE.

Candidates for the examination who are not bona fide groundsmen members of the Institute must, in addition pay a registration fee of £2.0.0d.

4. Candidates who have applied to sit for the examination and have been accepted as candidates by the Examinations Board may, if illness prevents their attendance at the examination for which they have applied to sit, present themselves for examination at the next date, always providing they have notified the Board of their indisposition and submitted a Doctor's certificate.

5. Details of the Examination.

It will take place in September/October and will be held in suitable centres throughout the country. The pass mark will be 60%.

6. 3rd Class Certificate (Operative).

A written (objective question) paper of half an hour and a practical/ oral examination of three hours duration. The candidate in the practical examination would be asked to perform six tests from a prepared list from the following syllabus.

Pravidla a zkušební program pro základní kvalifikaci IOG - Národní Certifikát 3. stupně.

Přihlášky pouze na formuláři IOG. Poplatek pro členy IOG £1.10.0d., pro nečleny £2.0.0d. Zkoušky proběhnou v září / říjnu po celé zemi a úspěšní kandidáti musí dosáhnout hodnocení

60%. Písemný test potrvá 30 minut a praktické zkoušky 3 hodiny. Kandidáti praktických zkoušek budou požádáni o předvedení šesti úkolů z uvedeného seznamu:

1. Okrasné trávníky – příprava a údržba.
2. Sportovní trávníky – příprava a údržba - fotbal, pozemní hokej, kriket, bowling, travnaté i antukové tenisové kurty; rozměry a lajnování.
3. Výsev a pokládání travních drnů; osivo; řezání, slupování a pokládání travních drnů.
4. Travní choroby a škůdci; identifikace, prevence a kontrola.
5. Plevel v trávníku – základní znalosti a kontrola.
6. Okrasné stromy, keře a živé ploty – výsadba a údržba.
7. Mechanizace (ruční i strojní); seřizování sekaček a bezpečnost práce.
8. Hnojiva – nastavení rozmetadel hnojiv a postřikovačů; údržba techniky.
9. Provzdušňování – princip ručních i strojních aerifikátorů, jejich seřízení a údržba
10. Jiná sportoviště než travnatá – druhy materiálů.

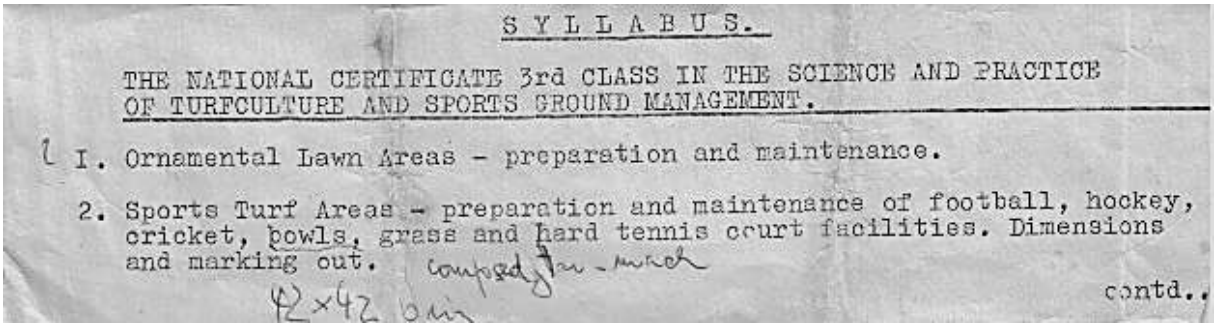

S Y L L A B U S.

THE NATIONAL CERTIFICATE 3rd CLASS IN THE SCIENCE AND PRACTICE OF TURFCULTURE AND SPORTS GROUND MANAGEMENT.

1. Ornamental Lawn Areas - preparation and maintenance.

2. Sports Turf Areas - preparation and maintenance of football, hockey, cricket, bowls, grass and hard tennis court facilities. Dimensions and marking out. composed for - mach

42×42 bin

contd..

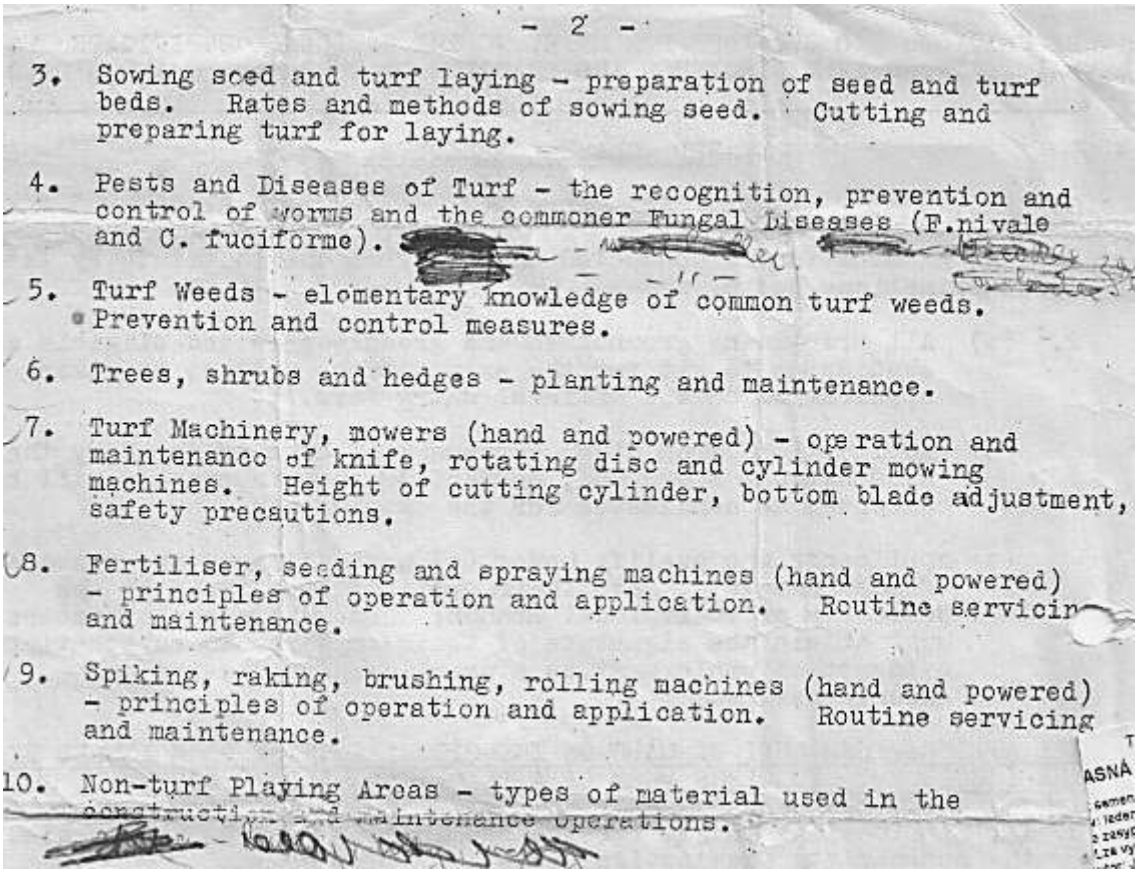

- 2 -

3. Sowing seed and turf laying - preparation of seed and turf beds. Rates and methods of sowing seed. Cutting and preparing turf for laying.

4. Pests and Diseases of Turf - the recognition, prevention and control of worms and the commoner Fungal Diseases (F.nivale and C. fuciforme).

5. Turf Weeds - elementary knowledge of common turf weeds. Prevention and control measures.

6. Trees, shrubs and hedges - planting and maintenance.

7. Turf Machinery, mowers (hand and powered) - operation and maintenance of knife, rotating disc and cylinder mowing machines. Height of cutting cylinder, bottom blade adjustment, safety precautions.

8. Fertiliser, seeding and spraying machines (hand and powered) - principles of operation and application. Routine servicing and maintenance.

9. Spiking, raking, brushing, rolling machines (hand and powered) - principles of operation and application. Routine servicing and maintenance.

10. Non-turf Playing Areas - types of material used in the construction and maintenance operations.

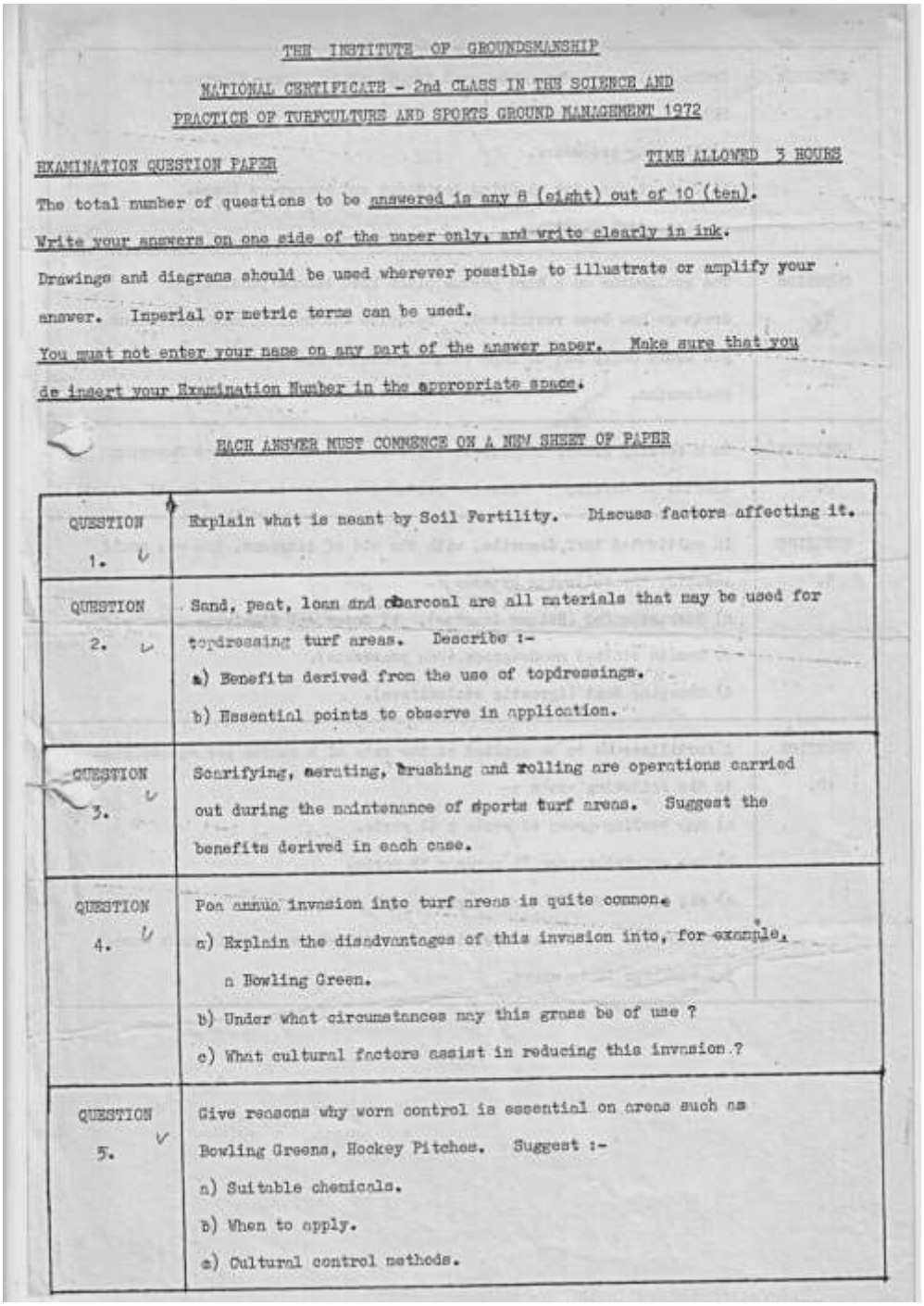

THE INSTITUTE OF GROUNDSMANSHIP

NATIONAL CERTIFICATE - 2nd CLASS IN THE SCIENCE AND PRACTICE OF TURFCULTURE AND SPORTS GROUND MANAGEMENT 1972

EXAMINATION QUESTION PAPER — TIME ALLOWED 3 HOURS

The total number of questions to be answered is any 8 (eight) out of 10 (ten).

Write your answers on one side of the paper only, and write clearly in ink.

Drawings and diagrams should be used wherever possible to illustrate or amplify your answer. Imperial or metric terms can be used.

You must not enter your name on any part of the answer paper. Make sure that you do insert your Examination Number in the appropriate space.

EACH ANSWER MUST COMMENCE ON A NEW SHEET OF PAPER

QUESTION 1.	Explain what is meant by Soil Fertility. Discuss factors affecting it.
QUESTION 2.	Sand, peat, loam and charcoal are all materials that may be used for topdressing turf areas. Describe :- a) Benefits derived from the use of topdressings. b) Essential points to observe in application.
QUESTION 3.	Scarifying, aerating, brushing and rolling are operations carried out during the maintenance of sports turf areas. Suggest the benefits derived in each case.
QUESTION 4.	Poa annua invasion into turf areas is quite common. a) Explain the disadvantages of this invasion into, for example, a Bowling Green. b) Under what circumstances may this grass be of use ? c) What cultural factors assist in reducing this invasion ?
QUESTION 5.	Give reasons why worm control is essential on areas such as Bowling Greens, Hockey Pitches. Suggest :- a) Suitable chemicals. b) When to apply. c) Cultural control methods.

IOG pravidla a zkušební program pro Národní Certifikát 2. stupně.

Odpovězte na 8 otázek z 10, časový limit-3 hodiny. Pište své odpovědi pouze na jednu stranu papíru, čitelně a inkoustem. Nákresy a diagramy použijte kdykoliv to bude patřičné. Použijte imperiální nebo metrické jednotky.

1. Vysvětli pojem úrodnost půdy. Popiš faktory, které toto ovlivňují.
2. Písek, rašelina, zemina a dřevěné uhlí jsou materiály, které lze použít k top dressingu trávníku. Popište (a) jejich význam, (b)základy aplikace.
3. Skarifikace, provzdušňování, kartáčování a válcování jsou úkony údržby sportovních trávníků. Vysvětlete jejich význam.

QUESTION 6.	Ornamental trees are often used for planting around Playing Field Sites. Describe :- a) Planting procedure. b) Time of year for planting deciduous and evergreen trees. c) Care after planting.
QUESTION 7.	The goalmouths on a hard porous pitch have become puddled and drainage has been restricted. Describe the maintenance operations you would carry out to improve the porosity and to reinstate the goalmouths.
QUESTION 8.	On a bowling green, under what conditions would you expect Fusarium disease to develop? Describe cultural and chemical methods of control.
QUESTION 9.	In cultivated turf, describe, with the aid of diagrams, how you would identify the following grasses :- a) Yorkshire Fog (Holcus lanatus). b) Cocksfoot (Dactylis glomerata). c) Smooth stalked meadowgrass (Poa pratensis). d) Creeping Bent (Agrostis stolonifera).
QUESTION 10.	A fertiliser is to be applied at the rate of 2 ounces per square yard to the following areas :- a) one bowling green 42 yards x 42 yards. b) one cricket square 25 yards x 35 yards. c) six tennis courts each 40 yards x 15 yards. Calculate to the nearest pound the quantities required in each case. All workings to be shown.

4. *Poa annua* se běžně vyskytuje v trávníku, (a) vysvětlete nevýhody její invaze např. do trávníku bowling greenu; (b) kdy lze lipnici roční využít; (c) popište pěstební postupy k omezení její invaze.
5. Odůvodněte využívání pesticidu při kontrole žížal např. na greenu nebo hřišti pozemního hokeje. Navrhněte (a) vhodné chemické přípravky; (b) kdy je aplikovat; (c) pěstební metody kontroly.
6. Okrasné stromy na sportovištích - popište výsadbu, časové termíny a péči.
7. Zhutněná místa na umělém povrchu (škvára, písek, antuka) nepropouští vodu. Popište postup renovace a obnovení propustnosti profilu.
8. Při jakých podmínkách lze očekávat výskyt choroby *Fusaria* na bowlingovém greenu? Popište pěstební i chemické způsoby kontroly.
9. Pomocí nákresů popište identifikaci těchto trav ve sportovním trávníku:- (a)*Holocus lanatus*, (b) *Dactylis glonerata*, (c)*Poa pratensis*, (d)*Agrostis stolonifera*.
10. Aplikace hnojiv v poměru 2 uncí na čtverečný yard na tyto plochy (a) bowling green 42x42 y; (b) kriketové hřiště 25x35 y; (c) šest tenisových kurtů o rozloze 40x15y.
    Vypočítejte potřebné množství na jednotlivá hřiště v librách. Všechny vaše výpočty přiložte .

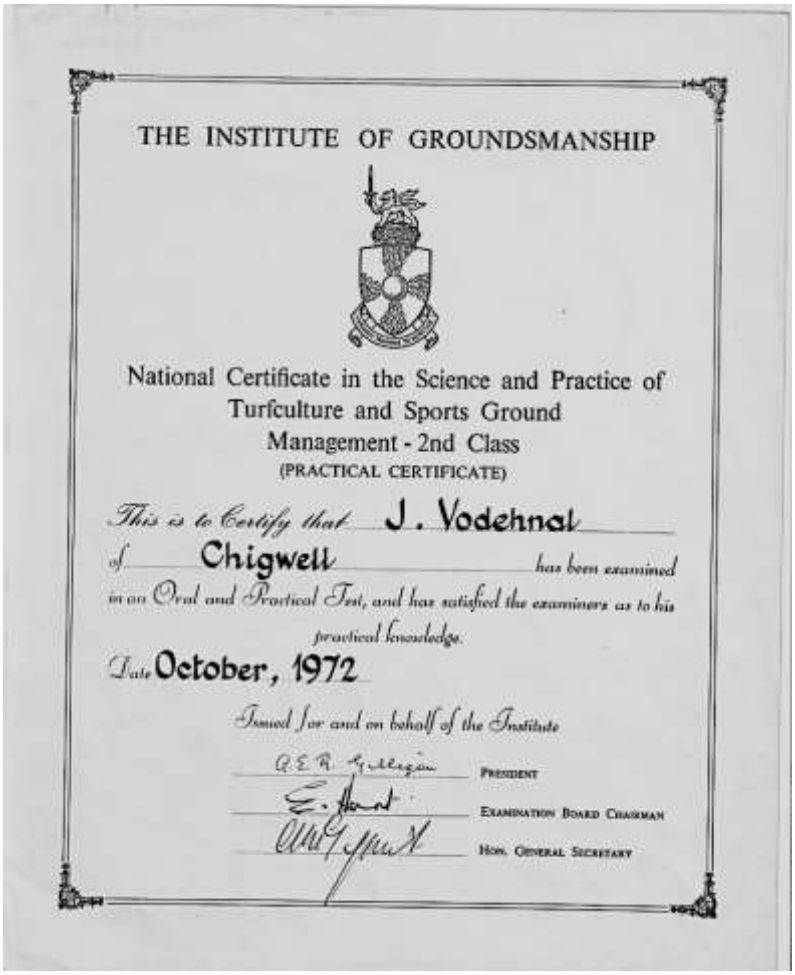

THE INSTITUTE OF GROUNDSMANSHIP

National Certificate in the Science and Practice of Turfculture and Sports Ground Management - 2nd Class

(PRACTICAL CERTIFICATE)

This is to Certify that J. Vodehnal

of Chigwell has been examined in an Oral and Practical Test, and has satisfied the examiners as to his practical knowledge.

Date October, 1972

Issued for and on behalf of the Institute

A.E.R. Gilligan — President

E. Hurd — Examination Board Chairman

Hon. General Secretary

Národní Certifikát v managementu sportovišť 2. Stupně. *Prezident IOG byl tehdy A.E.R. Gilligan, reprezentant Anglie v kriketu a dlouholetý sportovní komentátor BBC. Čestným sekretářem IOG byl tehdy Arthur Mc Taggartt, hlavní groundsman sportoviště Motspur Park, London University.*

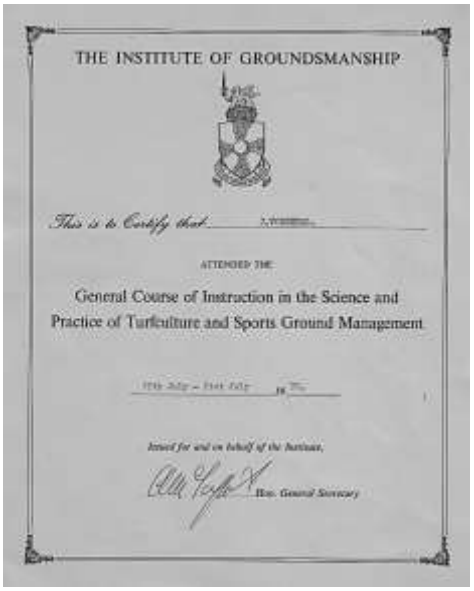

THE INSTITUTE OF GROUNDSMANSHIP

This is to Certify that

ATTENDED THE

General Course of Instruction in the Science and Practice of Turfculture and Sports Ground Management

Issued for and on behalf of the Institute,

Hon. General Secretary

Certifikát o účasti na kurzu IOG v Motspur Park. Podepsán A.Mc Taggartt

3. Angličtina

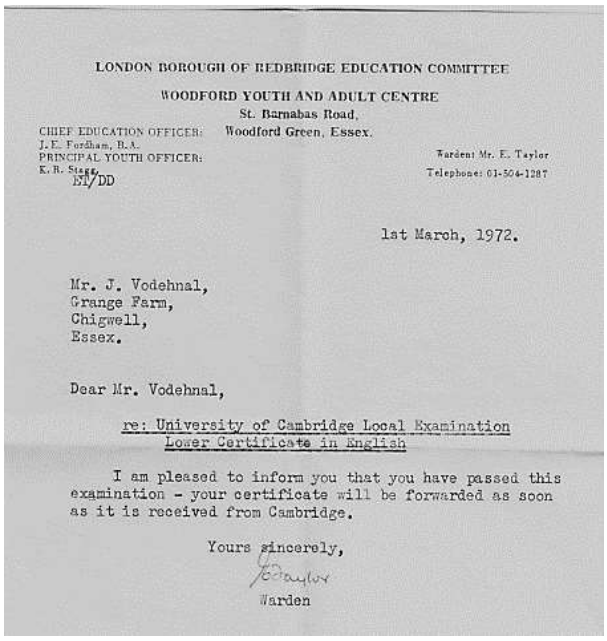

LONDON BOROUGH OF REDBRIDGE EDUCATION COMMITTEE

WOODFORD YOUTH AND ADULT CENTRE
St. Barnabas Road,
Woodford Green, Essex.

CHIEF EDUCATION OFFICER: J.E. Fordham, B.A.
PRINCIPAL YOUTH OFFICER: K.R. Stagg
Warden: Mr. E. Taylor
Telephone: 01-504-1287

ET/DD

1st March, 1972.

Mr. J. Vodehnal,
Grange Farm,
Chigwell,
Essex.

Dear Mr. Vodehnal,

re: University of Cambridge Local Examination
Lower Certificate in English

I am pleased to inform you that you have passed this examination - your certificate will be forwarded as soon as it is received from Cambridge.

Yours sincerely,

E. Taylor

Warden

Zpráva, která mi oznamuje úspěšné složení zkoušky z angličtiny.

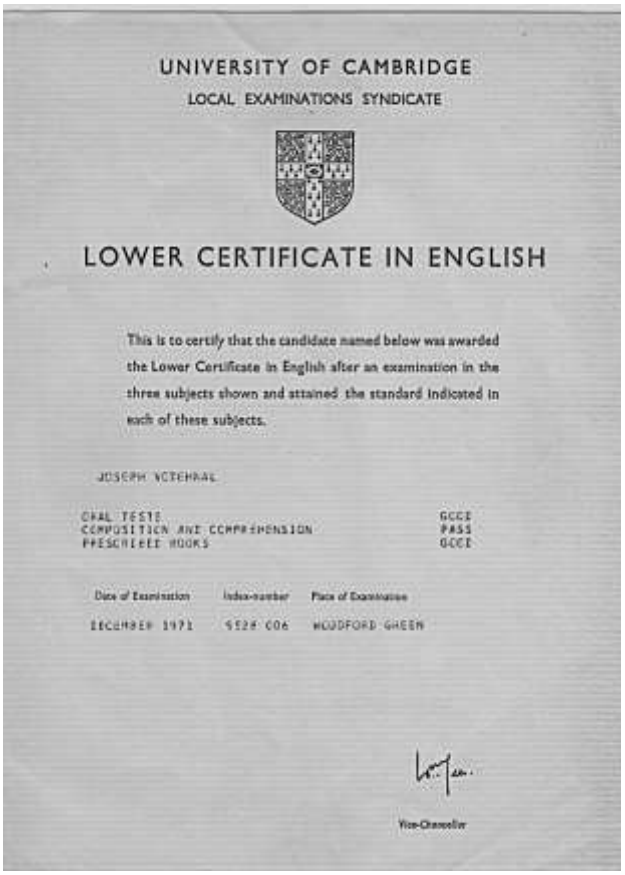

UNIVERSITY OF CAMBRIDGE
LOCAL EXAMINATIONS SYNDICATE

LOWER CERTIFICATE IN ENGLISH

This is to certify that the candidate named below was awarded the Lower Certificate in English after an examination in the three subjects shown and attained the standard indicated in each of these subjects.

JOSEPH VOTEHNAL

ORAL TESTS	GCCE
COMPOSITION AND COMPREHENSION	PASS
PRESCRIBED BOOKS	GCCE

Date of Examination	Index-number	Place of Examination
DECEMBER 1971	5124 C06	WOODFORD GREEN

Vice-Chancellor

Tento Certifikát jsem obdržel 26. 04.1972

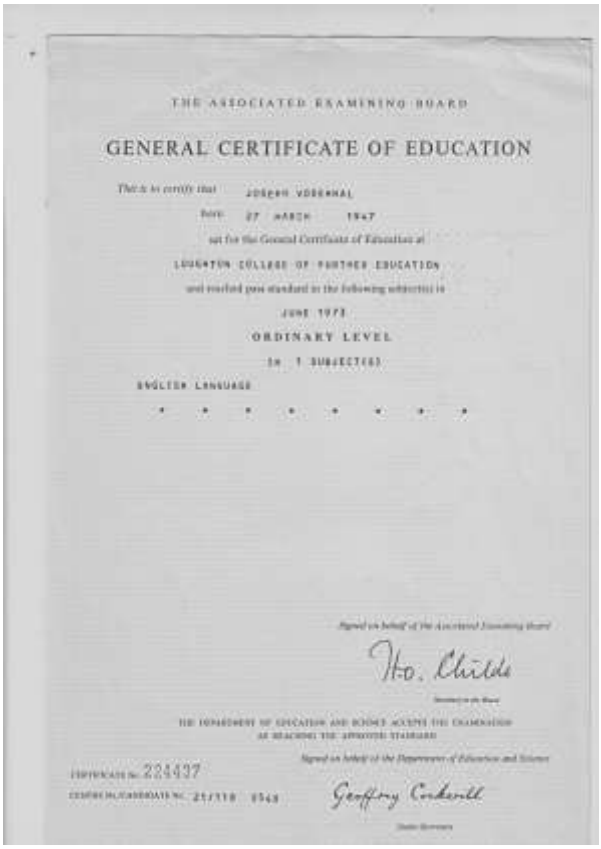

THE ASSOCIATED EXAMINING BOARD

GENERAL CERTIFICATE OF EDUCATION

This is to certify that JOSEPH VOSEMAL

born 27 MARCH 1947

sat for the General Certificate of Education at

LOUGHTON COLLEGE OF FURTHER EDUCATION

and reached pass standard in the following subject(s) in

JUNE 1973

ORDINARY LEVEL

IN 1 SUBJECT(S)

ENGLISH LANGUAGE

* * * * * * * *

Signed on behalf of the Associated Examining Board

H.O. Childs

Secretary to the Board

THE DEPARTMENT OF EDUCATION AND SCIENCE ACCEPTS THE EXAMINATION AS REACHING THE APPROVED STANDARD

Signed on behalf of the Department of Education and Science

CERTIFICATE No. 224437

CENTRE NO./CANDIDATE No. 21/118 0548

Geoffrey Cockerill

Under Secretary

Na jaře 1973 jsem úspěšně absolvoval zkoušku z angličtiny pro žáky 9. třídy.

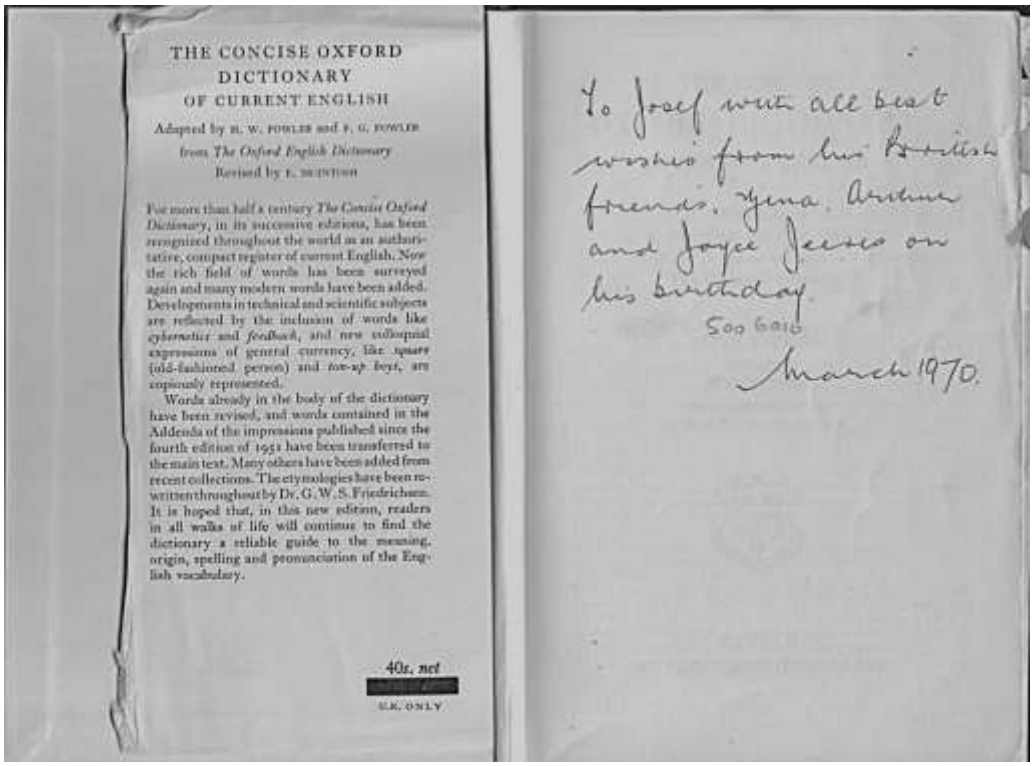

THE CONCISE OXFORD DICTIONARY OF CURRENT ENGLISH

Adapted by H. W. FOWLER and F. G. FOWLER from *The Oxford English Dictionary*

Revised by E. DE INTOSH

For more than half a century *The Concise Oxford Dictionary*, in its successive editions, has been recognized throughout the world as an authoritative, compact register of current English. Now the rich field of words has been surveyed again and many modern words have been added. Developments in technical and scientific subjects are reflected by the inclusion of words like *cybernetics* and *feedback*, and new colloquial expressions of general currency, like *square* (old-fashioned person) and *ton-up boys*, are copiously represented.

Words already in the body of the dictionary have been revised, and words contained in the Addenda of the impressions published since the fourth edition of 1951 have been transferred to the main text. Many others have been added from recent collections. The etymologies have been rewritten throughout by Dr. G. W. S. Friedrichsen. It is hoped that, in this new edition, readers in all walks of life will continue to find the dictionary a reliable guide to the meaning, origin, spelling and pronunciation of the English vocabulary.

40s. net

[redacted]

U.K. ONLY

To Josef with all best wishes from his British friends, Yena, Arthur and Joyce Jeeves on his birthday.

500 6010

March 1970.

Od Jeevesů a Joyce jsem už v roce 1970 dostal k narozeninám Oxfordský slovník.

4. Deník 1972 - výběr ze zápisků

Leden

Mé novoroční předsevzetí: Být šetrný a respektovat se.

- Marie Curie: “Důvěřuj v budoucnost. Posílám Vám svá nejlepší přání k Novému roku, abych tak řekla, k roku kdy budete mít potěšení z každého dne, aniž byste museli čekat na to, aby dny už konečně uplynuli, aniž byste museli čekat na to, že jednou bude lépe. Čím je člověk starší tím vice si uvědomuje, že je třeba vychutnávat si každý probíhající den; je to cenný dar srovnatelný se stavem milosti”.
- Život má svá pravidla, své zákony. Nezáleží ani tak v jakého Boha věříš, je to víra a nikoliv Bůh odkup pocházejí zázraky“.
- G.B. Shaw: ”Inteligentní lidé vždy diskutují o sexu, náboženství a politice”.
- Můj plat byl zvýše na £15/týdně (čistého).
- Je tomu zhruba jeden rok co jsem začal s jednodenním půstem v týdnu. Každou neděli držím 24 hodinový půst o vodě, v každém pohárku však mám trochu medu a citrónu. Výsledek-definitivně pozitive, co se týká vůle i zdraví. Problém ale je v tom, že na neděli večer jsem vždy pozván k Jeevesom na jídlo, a ten půst je třeba ukončit zeleninou. K držení 24 hodinovému půstu týdně mě inspirovala kniha od Paula Briggse „The Miracle of Fasting“. Názor pana prodavače v obchodě Natural však byl trochu skepticý:- „To se mu to drží půst v teplé Kalifornii a když nemusí tvrdě fyzicky pracovat“, musel jsem přiznat, že něco na tom je.
- Velice důležitá událost v mém životě - získal jsem svůj první výuční list Národní Cerifikát 3. stupně v Managementu sportovních trávníků.
- Svatba Joyce Jeeves v kostele St. Marry, Chigwell.
- Už dva roky vlastním rádio. Je to skvělý pomocník při výuce angličtiny, ale nabízí mi také báječnou hudbu, např.: Sleepy Shores 1972
  https://www.youtube.com/watch?v=T_NHIP-yLJ0

Únor

- Pokud jde o mou práci, tak si myslím, že mám opravdu štěstí, jsem v přírodě, ale současně poznávám spoustou velice zajímavých lidí.
- V Londýně jsem viděl film Doktor Živago, nezapomenutelný příběh ze Sovětského Ruska, z pohledu systému má lidský život nulovou hodnotu. (Je zajímavé, že stejné platí i v současnosti, kdy deník pročítám – v listopadu 2018. Ruský režim pokračuje stejnými metodami a snad i s ještě větším cynismem).
- 5. února - 36 hodin půstu.
- Buď vděčný za to co máš a nikoliv za to, o co jsi přišel.

- Horníci stávkují za vyšší mzdy a dochází k výpadkům elektřiny, protože elektrárny nemají uhlí. M.Thatcher je ve sporu s odbory (TU). Prodej svíček je na svém vrcholu. Protože se holím elektrickým strojkem, tak tu a tam jsem po ránu neoholen. Je to neskutečný zážitek vidět pohaslá předměstí Londýna - Loughton a Buckhurst Hill. Asi po pěti týdnech horníci končí stávku a přijímají nabídku vlády. Největší dopad měla stávka na důchodce (mnozí trpěli zimou) a na britskou ekonomiku.
- V karavanu se mnou žije 20-30 pavouků.
- Seznámil jsem se s německou učitelkou Hanou ze Západního Berlína.

Březen

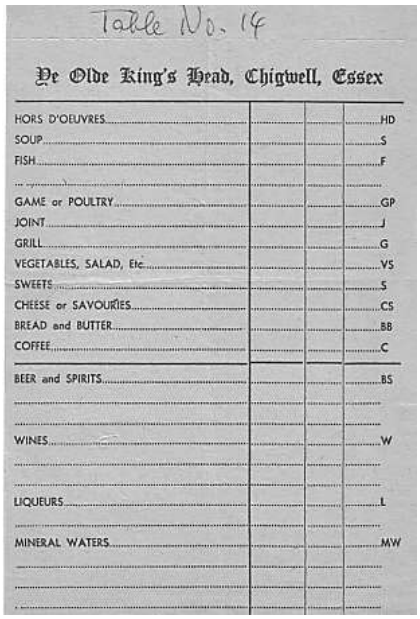
Table No. 14

Ye Olde King's Head, Chigwell, Essex

HORS D'OEUVRES			HD
SOUP			S
FISH			F
GAME or POULTRY			GP
JOINT			J
GRILL			G
VEGETABLES, SALAD, Etc.			VS
SWEETS			S
CHEESE or SAVOURIES			CS
BREAD and BUTTER			BB
COFFEE			C
BEER and SPIRITS			BS
WINES			W
LIQUEURS			L
MINERAL WATERS			MW

- Hana uměla lichotit i milovat a není se co divit, že jsem se do ní zamiloval, měla rudé vlasy a byla chytrá. Když zmizela zpátky do Berlína, tak jsem si od svého přítele Lese půjčil tři libry a znova zašel do staré hospody The Old King´s Head, ke stolu č.14, kde jsem seděl s Hanou, požádal vrchního o dvě prázdné účtenky a na zadní strany sesmolil báseň z níž pouze jeden verš stojí za publikaci: „*Lásko barvy rudé, v širém světě těžko bude druhé…*“
- Zkoušky IOG ve sportovním areále Motspur Park, London University.

Účtenka ze staré hospody, postavené už v roce1547.

Duben

- Doposud jsem neměl možnost poznat mladé lidi z Německa, to se ale během mého čtyřletého pobytu na GFC změnilo. Do Hany jsem se zamiloval, ale byli zde i další velice sympatičtí Němci, které jsem poznával, kluci i holky.
- Plánuji letní dovolenou s Evou Eriksson svou švédskou pen-friend. Sejdeme se v Marseille.
- Jak poznám plevel: Když to vytrhnu a roste to znova, tak je to plevel; když to vytrhnu a už to neuvidím, tak to byla květina.
- 26.4. Certifikát z angličtiny.
- 27.4. Návštěva Australia House v Londýně a dotaz na emigraci.
- Jen tehdy pochopíte jak je k vám život laskavý když vidíte, jak zachází s jinými.

Květen, červen

- Jsme ochotni prominout vlastní chyby, ale nikoliv chyby těch druhých.
- Nejdůležitějším majetkem člověka je jeho život, a protože mu byl dán, aby jej použil pouze jednou, musí jej žít tak, aby neměl mučivé výčitky, že jej promrhal; měl by tedy žít tak, aby se nemusel stydět za svou zbabělou a nicotnou minulost; žít tak, aby na

smrtelné posteli mohl říci „Celý svůj život a všechnu svou sílu jsem zasvětil tomu nejušlechtilejšímu cíli na světě – osvobození lidstva“ (citát od neznámého autora).

- Z domova mi přišel balík s novým stanem.
- 12.6. Dnes jsem získal víza do Francie, kam chci jet na dovolenou s Evou.
- 21.6. Podstoupil jsem test na pohlavní choroby v Londýně. Čekárna VDD v Paddingtonu byla plná černochů, já byl jediný běloch (jedno anglické rčení říká: „Lépe být jistý než litovat“). Test byl negativní!

.

Červenec

- 1.7. Londýn - Marseille. Vlak z Paříže do Lyonu je naprosto přecpaný a já seděl na zemi před WC.
- Po deštivé a chladné Anglii, utrápené a dlouhé cestě, mě uvítala teplá a slunečná Marseille, nemohu se ale domluvit anglicky a policie ani taxikáři nechtějí na angličtinu ani slyšet. Celý den čekám na nádraží na Evu a večer jdu do nejbližšího hotelu, luxusního Terminal. Příští den Eva přijíždí, ale bez peněz. Já půjčuji malé auto a najdeme si malý a levný penzion, příští den auto vracím do půjčovny. Po městě chodíme pěšky a k pobřeží stopujeme. Moc si spolu nerozumíme, ale přesto dva týdny utečou velice rychle.
- 16.7. Zpět na GFC a večeře u Jeevesů.
- Následující týden jezdím do sportovního areál Londýnské University, Motspur Park na kurz IOG, chci totiž dělat další zkoušky a čeká mě hodně nových otázek, na které bohužel v GFC nemohu nalézt odpovědi.
- Eva mi poslala peníze, které si myslela, že mi dluží a já ji poslal přes Interfloru nádherné květiny.
- Našel jsem si vedlejší práci na zahradě poblíž GFC, chci tam pracovat o víkendech.
- Ruské přísloví: „Nevěř nikomu, ani svému rodnému bratrovi, věř pouze svému oku, i když vidí křivě“.
- Švýcarské přísloví:“Do toho, budˇ chceš nebo musíš“!
- Vzpomínám na Evu a do deníku zapisuji báseň *THE RAINY DAY,* kterou napsal americký básník Henry W.Longfellow.

Srpen

- Poznávám nové děvče, tentokrát z Holandska:- *Life is but a happy song and you are a fool if you don´t sing along (Život jak šťastná píseň je a nezpíváš-li ji, hlupák jsi).*
  Cathy van Santen, Mozartstraat 88, Almelo
  Tel.:010 31549011500

Září

- 8.9. V půlnoci odlétám za Cathy do Holandska. To báječné děvče na mě čeká v jednu ráno na letišti v Amsterodamu. Opět jsem zamilovaný!
- 18.9. Bohužel, všechny dobré věci musí jednou skončit a v půlnoci jsem zpátky v Londýně!
- Myslím na Cathy každý den.

- Když se oženíš, budeš toho litovat, když ne rovněž toho budeš litovat (Socrates).

Říjen, listopad

- Životní náklady stouply od loňského roku o 20%.
- La Vida Es Sueno - life is a dream - život je sen
- Na kole jsem jel do 35 km vzdáleného Enfieldu abych poptával novou práci na golfovém hřišti.
- V pondělí večer chodím do školy na hodiny angličtiny "O" Level. Je to náročné.
- Bill začal budovat nové golfové greeny, protože dálnice M11 nám odebrala asi 40% stávajícího hřiště.
- Stoupnul nám plat o £2.60.
- Hledám nové metody učení po práci, celý den pracuji na čerstvém vzduchu a večer, když se osprchuji a najím, tak otevřu učebnici, ale záhy usínám. Tento postup měním na : - příchod z práce-studium-sprcha-večeře, ale ani to není to pravé a měním to na:- příchod z práce-sprcha-večeře-spánek–nastavím budík, probudím se – učení-spánek. Ale ani ta třetí metoda není dobrá, a tak se vracím opět na začátek.

Prosinec

- Seznam mého kuchyňského vybavení:
  - 2 příborové nože - 3 polévkové lžíce - 2 talířky
  - 1 nerez talíř - 1 čajová lžička - 1 pánev na med
  - 1 hrnec na vaření vajec - 1 hrnec na vaření - 3 čajové hrníčky
  - 2 skleničky
- Opět pracuji o víkendech u boháče na zahradě, tentokrát prořezávám ovocné stromy. Platí mi půl libry na hodinu.
- Správce objektu, Eddie Richbell, mi odpojil elektrický kabel.
- V karavanu jsou malá kamínka a jí si koupil jsem si 10 kg hnědého uhlí v malém pytli za 31 pencí. Přeprava na kole.

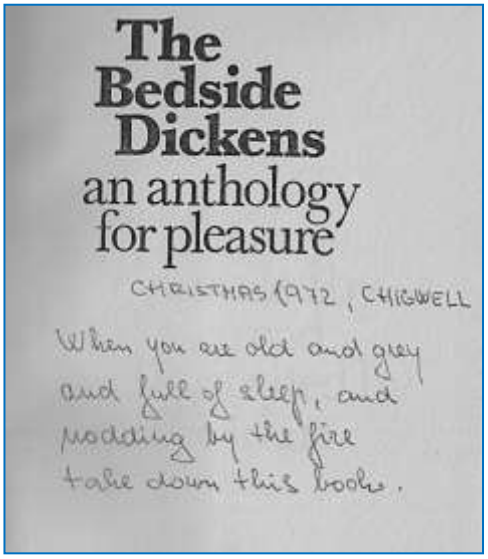

- 24.12. výlet do Londýna
- 25.12. Dopoledne prořezávání jabloní u boháče. Z odpolední návštěvy u Jeevesových si odnáším vánoční dárek - sbírku povídek od Charlese Dickense.
- Na první stranu jsem si vepsal:
„Až budeš starý a šedivý a stále usínat, a podřimovat u krbu, tak si otevři tuto knihu.“
- . Celé Vánoční svátky jsem prořezával ovocné stromy u boháče.
- 29.12. Dnes jsem opět zakoupil 10kg uhlí.

- 31.12. Poprvé jsem zatopil v malých kamnech a naladil Radio Praha, ale nejenže byl špatný příjem i program byl vcelku hloupý - o emigrantech. Líbila se mi pouze scénka o Spejblovi a Hurvínkovi.
- Na závěr roku jsem si do deníku opsal tento verš (autor neznámý)
  „Stín i světlo, ponuré dny i světlé,
  zlo i dobro bude tvůj úděl, jako každého.
  Neděs se ani nebuď oslněn a zůstávej na stezce.
  Životní úspěchy a nikoliv slasti přinášejí trvalé štěstí“.
- Ale i svůj verš: *„Byl to dobrý rok, rok kdy jsem se učil líbat, rok kdy ona řekla vítej a nabídla vše, co měla.“*

Na Silvestra jsem musel mít melancholickou náladu, protože mám v deník poznamenanou píseň *“Where have all flowers gone”*, kterou nazpíval Pete Seeger: https://www.youtube.com/watch?v=T1tqtvxG8O4

Tehdy jsem ještě neznal Franka Sinatru. Dnes bych raději volil jeho píseň „*It Was a Very Good Year“(Byl to moc dobrý rok):* https://www.youtube.com/watch?v=ydcUaTpiHgQ
Přesně jak to píše jeden posluchač na YouTube: „Netušil jsem jak vynikající zpěvák je Sinatra až teprve tehdy, když mi bylo více než šedesát, nyní si cením věcí, které jsem v mládí považoval za samozřejmé, Tim.M.“

Deník 1973 - našel jsem pouze jeho první stránku

- Odříkání je bolestné na chvíli, ale nakonec je milé.
- Lekce o akciích od přítele Lese Nobela.
- Lidé, kteří vědí, kam jdou, se nikdy nemusí ptát na cestu.
- „Hledej a najdeš, zaklepej a dveře se ti otevřou“, Bill Styles.
- Často sním o lyžování v krásných horách. Hodně snů však končí tím, že nemám zpáteční lístek do Anglie a já se zděšením budím.

5. Reference

Pro toho komu je to určeno

Pan Josef Vodehnal pracoval pod mým dohledem 3 roky.
Vždy byl naprosto kompetentní, efektivní a pracovitý. Pečoval o golfové hřiště, má však i všeobecné znalosti o managementu všech sportovišť. Velice rád odpovím na jakékoliv dotazy, které se jej mohou týkat.
W. A. Styles, Head Groundsman

GRANGE FARM CAMPING AND SPORTS CENTRE

CHIGWELL, ESSEX

CHIGWELL URBAN DISTRICT COUNCIL

To whom it may concern.

Mr. J. Vodehnal has worked under my supervision for 3 years.

I have always found him thoroughly competent, efficient and hard working. His work consisted of Golf Course Maintenance, but has good all round knowledge of general Sports Ground work.

I will be pleased to answer any enquiries concerning him.

W. A. Styles.

W.A. Styles,
Head Groundsman.

Pro toho komu je to určeno

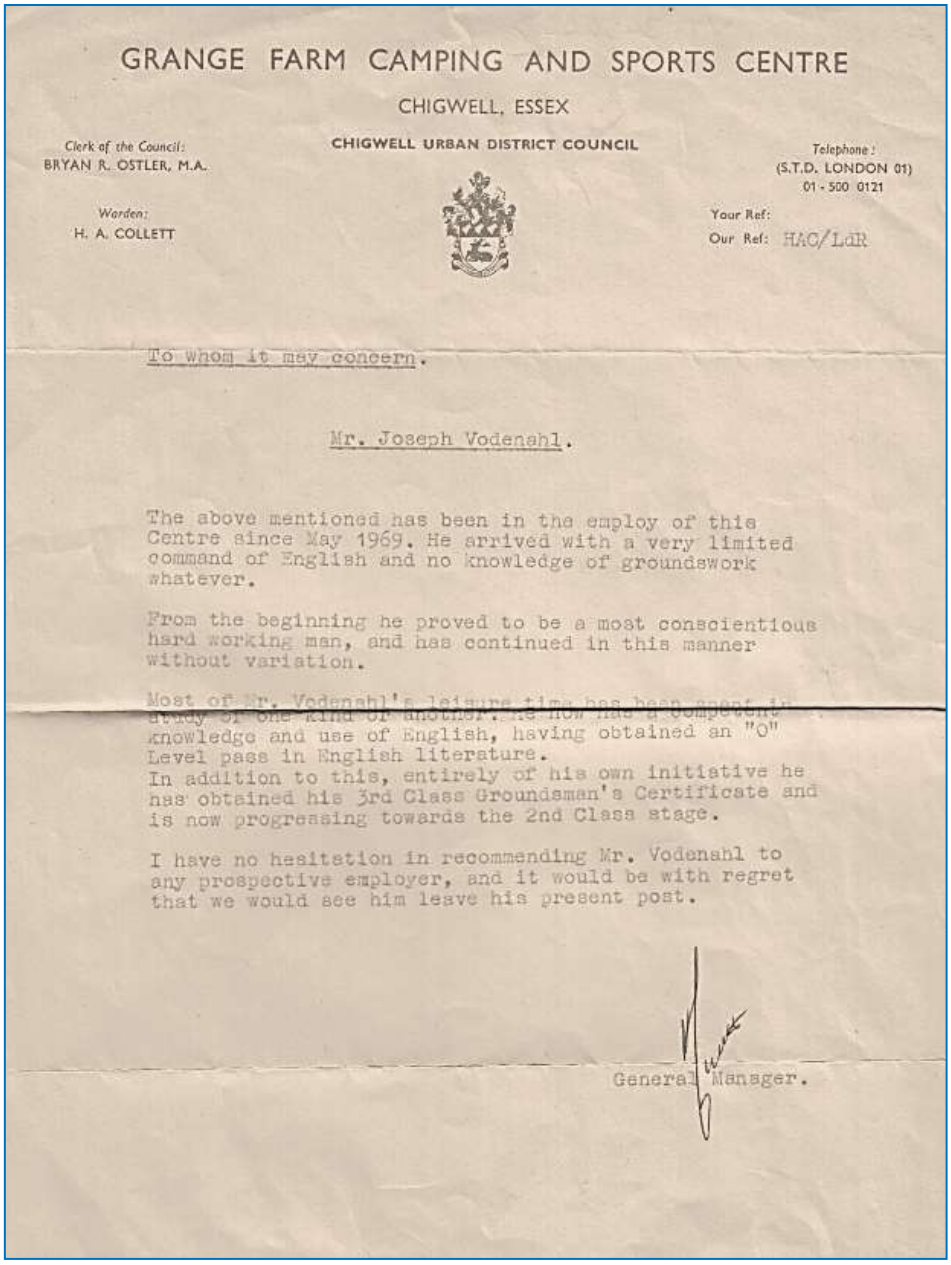

GRANGE FARM CAMPING AND SPORTS CENTRE

CHIGWELL, ESSEX

Clerk of the Council:
BRYAN R. OSTLER, M.A.

CHIGWELL URBAN DISTRICT COUNCIL

Telephone:
(S.T.D. LONDON 01)
01 - 500 0121

Warden:
H. A. COLLETT

Your Ref:
Our Ref: HAC/LdR

To whom it may concern.

Mr. Joseph Vodenahl.

The above mentioned has been in the employ of this Centre since May 1969. He arrived with a very limited command of English and no knowledge of groundswork whatever.

From the beginning he proved to be a most conscientious hard working man, and has continued in this manner without variation.

Most of Mr. Vodenahl's leisure time has been spent in study of one kind or another. He now has a competent knowledge and use of English, having obtained an "O" Level pass in English literature.
In addition to this, entirely of his own initiative he has obtained his 3rd Class Groundsman's Certificate and is now progressing towards the 2nd Class stage.

I have no hesitation in recommending Mr. Vodenahl to any prospective employer, and it would be with regret that we would see him leave his present post.

General Manager.

Pan Josef Vodehnal je zaměstnán v tomto Sportovním areále od května 1969. Přijel s velice omezenou znalostí angličtiny a bez jakýchkoliv zkušeností práce na sportovištích.
Od samého začátku se osvědčil, jako spolehlivý a pracovitý člověk, v tomto úsilí pokračoval neustále.
Většinu svého volného času trávil pan Vodehnal studiem angličtiny, kterou nyní poté, co získal stupeň „O“ v anglické literatuře, plynule hovoří.
Kromě toho získal z vlastní iniciativy výuční list 3. stupně v Managementu sportovišť a nyní se připravuje na zkoušky 2. stupně.
Bez váhání mohu doporučit pana Vodehnala kterémukoliv budoucímu zaměstnavateli, i když jeho odchod nás bude mrzet.

Generální manažer H.A.Collett